

Herentals

Op weg naar gelijke kansen in Herentals

Dienst gelijke kansen stad Herentals
Maart 2024

Inhoud

Inleiding en methodologie	4
Aanleiding	4
Methodologie	4
Personas.....	5
Algemene demografische gegevens	6
Herentals groeit.....	6
Herentals kleurt... grijzer.....	6
Herentals... steeds meer Wereldtals.....	7
Armoederisico	9
Armoederisico in het Vlaamse gewest (EU-SILC-enquête).....	9
Armoederisico in Herentals	9
Schulden en betalingsachterstand	10
Kansarmoede – index Kind en Gezin.....	11
Algemene conclusies en signalen	13
Overkoepelende aanbevelingen	13
Blijf inzetten op de bekendheid van het aanbod	13
Van “blijf in uw kot” naar “kom uit uw kot”	15
Alle wegen leiden naar mobiliteit.....	18
5 Kernthema’s onder de loep	20
Samenleven: netwerk en identiteit.....	21
Conclusies: bevragingen samenleven	21
Aanbevelingen	25
E-inclusie en digitale dienstverlening.....	27
Conclusies: bevragingen e-inclusie en digitale dienstverlening.....	27
Aanbevelingen	30
Opgroeien	31
Conclusies bevragingen opgroeien.....	32
Aanbevelingen	35
Vrijtijdsparticipatie.....	37
Conclusies bevragingen vrijetijdsparticipatie	38
Aanbevelingen	41
Gezondheid.....	43
Conclusies bevragingen gezondheid	45
Aanbevelingen	48
Slot- en dankwoord	52

Inleiding en methodologie

Aanleiding

De dienst gelijke kansen van stad Herentals merkte dat door corona, maar ook de energiecrisis en vluchtelingenstroom naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne de kwetsbaarheden in Herentals zijn verschoven. De toegenomen digitalisering en vereenzaming die gepaard gingen met deze periode, maakte dat er plots heel wat meer mensen met drempels en kwetsbaarheden geconfronteerd werden. Een objectivering van die kwetsbaarheden dringt zich dus op om hier kwalitatief op te kunnen inspelen.

De dienst benoemt in haar strategische nota vijf kerndoelstellingen:

- Vinger aan de pols
- Participatie
- Streven naar inclusie
- Preventie en educatie
- Netwerking en coördinatie

Na twee jaar van lockdowns en beperkt contact met burgers, wilt de dienst gelijke kansen terug werken aan deze kernopdracht. Het rapport gelijke kansen stelt de dienst in staat om zich opnieuw diep te wortelen tussen de inwoners van Herentals, hun bezorgdheden te horen en deze te vertalen naar beleidsmakers.

De dienst gelijke kansen bakende daarom vijf hoofdthema's af die het onderwerp zijn van het onderzoek en dit rapport. Het gaat om thema's waarin de dienst gelijke kansen vaak signalen opvangt en waarin de dienst gelijke kansen en andere diensten van stad Herentals een kernopdracht hebben.

Volgende vijf thema's komen aan bod:

- Samenleven in Herentals: netwerk en identiteit
- E-inclusie en digitale dienstverlening
- Opgroeien
- Vrijetijdsparticipatie
- Gezondheid

Methodologie

De dienst gelijke kansen werkte doorheen 2023 aan het onderzoek voorafgaand aan dit rapport. Het rapport kent een kwantitatief luik, waarvoor verschillende cijferbronnen geraadpleegd werden. Om die cijfers te toetsen, maar ook om een stem te geven aan zij die te vaak ondervertegenwoordigd zijn in bevragingen, voegde de dienst gelijke kansen een belangrijk kwalitatief luik toe aan het onderzoek.

Dit kwalitatieve luik spitste zich toe op professionele spelers in het veld enerzijds en inwoners van Herentals anderzijds. In het onderzoek was er verhoogde aandacht voor personen met uiteenlopende kwetsbaarheden. In totaal werden er ongeveer 40 professionelen en intermediairs bevroegd. Daarnaast werden 120 burgers bevroegd.

Voor het bevroegen van professionele medewerkers en intermediairs, organiseerde de dienst gelijke kansen een 'denk- en netwerkdag'. Op deze dag werden verschillende gesprekstafels georganiseerd over de vijf kernthema's. Deze input werd gebundeld. Daarnaast vonden er ook verschillende diepte interviews plaats.

Voor het bevragen van inwoners werd er opnieuw gewerkt met een combinatie van focusgroepen en diepte interviews. De dienst gelijke kansen organiseerde 8 focusgroepen. In totaal werden er 120 inwoners bevraged.

Personas

De dienst gelijke kansen heeft zich voor dit onderzoek in eerste instantie gericht op die inwoners die traditioneel ondervertegenwoordigd zijn bij enquêtes en bevestigingen. De poule van inwoners die bevraged werden, was erg uiteenlopend. Voor de dienst gelijke kansen was het belangrijk dat onderstaande groepen zeker vertegenwoordigd werden:

- Personen in armoede
- LGBTI+
- Personen met een beperking
- Personen met buitenlandse herkomst
- Senioren
- Gezinnen
- Alleenstaanden

Om meer inzicht te krijgen in de profielen van de inwoners die werden bevraged, maakte de dienst gelijke kansen een aantal personas op. Personas zijn een fictieve weergave van een persoon die een groep van mensen vertegenwoordigt. De uitgewerkte personas vind je in bijlage 1.

Algemene demografische gegevens

Herentals groeit

Het aantal inwoners van Herentals kent de afgelopen jaren een eerder gestage groei. Ten opzichte van 2019 wonen er in 2023 392 personen meer in Herentals, dit houdt een bevolkingsgroei van 1,39% in. Dit is eerder beperkt in verhouding met de bevolkingsgroei in het Vlaamse gewest, die een groeipercentage van 2,82% kende tussen 2019 en 2023.

Bevolking ¹	2019	2020	2021	2022	2023
Bevolking: aantal	28.200	28.299	28.231	28.497	28.592
Huishoudens: aantal	12.603	12.712	12.808	12.992	13.076
Alleenstaanden: aantal	4.154	4.227	4.392	4.498	4.569

Opvallend is wel dat het aantal gezinnen sneller groeit. Hier kent Herentals een groei van 3,75%. Dit betekent dat de gezinnen kleiner worden. Dat toont zich ook in het aantal alleenstaanden in Herentals. In 2023 is maar liefst 34,9% alleenstaand. 36,1% van de gezinnen bestaat uit twee personen. Dat betekent dat slechts 29% van de huishoudens bestaat uit meer dan twee personen. Het aantal alleenstaanden in Herentals kende een zeer sterke groei, met 9,99%. Dit laatste is een belangrijke evolutie, aangezien alleenstaanden een verhoogd risico hebben op armoede en sociale uitsluiting.

Herentals kent daarnaast een woondichtheid van 596 personen per km², die iets lager ligt dan het provinciale gemiddelde (667 inwoners/km²).

Herentals kleurt... grijzer

Herentals ontsnapt niet aan de evolutie van de vergrijzende bevolking. Het aandeel 65-plussers groeit gestaag. Het aantal -19-jarigen en het aantal 80-plussers blijft dan weer eerder stabiel, hoewel de prognoses aangeven dat ook het aantal 80-plussers tegen 2040 sterk zou stijgen.

Grijze en groene druk ²	2019	2020	2021	2022	2023
- 19 jaar	5.253	5.270	5.222	5.266	5.280
+ 65 jaar	5.862	6.058	6.130	6.320	6.494
+ 80 jaar	1.827	1.888	1.864	1.821	1.830

De grijze druk is de verhouding van 65-plussers op het aantal 20-64-jarigen, dus de 'actieve bevolking'. In 2023 kent Herentals een grijze druk van 38,6%. Ten opzichte van de situatie in 2012 is dit een sterke stijging. De grijze druk bedroeg toen in Herentals 29,8%. De groene druk

1 <https://herentals.incijfers.be/dashboard/demografie>

2 <https://herentals.incijfers.be/dashboard/jongeren-en-ouderen>

is de verhouding van 0-19-jarigen op de 20-64-jarigen. De groene druk in Herentals bedraagt in 2023 31,4% en blijft daarmee stabiel ten opzichte van 2012 (31,3%). Dit cijfer ligt wel sterk onder het Vlaamse gemiddelde.

De dependentiecoëfficiënt of 'demografische druk' is de som van de groene en grijze druk en beschrijft de verhouding van de 'groene' en 'grijze' bevolking ten opzichte van de 'actieve' bevolking. In Herentals bedraagt de demografische druk in 2023 70. Dit is een stijging van 9 punten ten opzichte van 2012. Dit betekent dat de druk op de actieve bevolking in Herentals sterk toeneemt. Herentals blijft daarmee niet gespaard van deze trend die zich over heel Vlaanderen verder zet.

Het toenemen van het aandeel 65-plussers en de groeiende druk die dit creëert op de actieve bevolking, zijn belangrijke aandachtspunten voor beleid in de komende jaren. De prognose voor de toekomst is immers dat deze trend zich verder zet. In provincie Antwerpen zijn er in 2023 nog 3,51 personen uit de groep actieve bevolking per oudere. In 2030 zullen dat er nog 3,04 zijn en in 2040 nog 2,64.³

Herentals... steeds meer Wereldtals

Ook Herentals wordt steeds rijker aan aantal culturen en herkomstlanden. Op dit moment telt Herentals inwoners met 107 verschillende nationaliteiten. Wanneer we daar ook de personen bij tellen die nog geen permanent verblijf kennen, gaat het zelfs over 122 nationaliteiten. De superdiversiteit die onze samenleving kenmerkt is ook steeds meer zichtbaar in kleinere steden en gemeenten.

Buitenlandse herkomst ⁴⁵	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal	3165	3416	3521	3689	4001
Buitenlandse nationaliteit	3011	3233	3334	3484	3772
Belg geworden	36	64	68	85	107
Als Belg geboren	118	119	119	120	122

Ook Herentals kent een groeiend aantal inwoners met een buitenlandse herkomst. De grootste groep daarvan heeft de Nederlandse herkomst. Er is een sterk vermoeden dat onder deze groep personen met Nederlandse nationaliteit ook heel wat diversiteit bestaat, deze cijfers omvatten bijvoorbeeld ook een deel van het aantal doorstromers uit Nederland met de Surinaamse herkomst die zich eerst enkele jaren in Nederland vestigen.

Een groeiend aantal inwoners verkreeg de voorbije jaren de Belgische nationaliteit. In 2023 is daar een sterkere stijging te zien. Dit heeft te maken met een meer proactieve informatiedeling door de onthaalmedewerkers van het loket vreemdelingenzaken. Bij het

3 Federaal Planbureau - Databanken - Bevolkingsvooruitzichten 2023-2070

4 Het gaat over mensen:

Die op het moment van registratie de buitenlandse nationaliteit hadden

Die een buitenlandse nationaliteit hadden bij de geboorte

Waarvan één of beide ouders de buitenlandse nationaliteit hadden bij de geboorte

5 <https://provincies.incijfers.be/dashboard/dashboard/bevolking>

verkrijgen van een B-kaart, wordt de informatie over de aanvraag en voorwaarden voor het verkrijgen van de Belgische nationaliteit meteen toegelicht.

Opvallend is dat de percentages van het aantal personen uit eenzelfde herkomstland ten opzichte van het totaal aantal personen met buitenlandse herkomst, erg gespreid is. Dit heeft te maken met het groot aantal verschillende nationaliteiten aanwezig in Herentals (107 in 2023).

Top 5 van de herkomstlanden met hoogst aantal Herentalsenaars van buitenlandse herkomst (uitgedrukt in % ten opzichte van alle Herentalsenaars met buitenlandse herkomst)⁶

Nederlands	14.4%
Sovjet-Unie	5.6%
Roemenië	4.8%
Ghana	4.5%
Portugal	3.6%

De groep nieuwkomers is daarbij opvallend jong. In de leeftijdscategorie 0-4 jaar is ongeveer 25% van de kinderen van buitenlandse herkomst. Voor de leeftijdscategorie 5-9 jaar gaat het over 23% kinderen van buitenlandse herkomst. Het gaat over kinderen met ouders die deel uitmaken van de leeftijdscategorie actieve bevolking. Het verwelkomen en goed begeleiden van personen met buitenlandse herkomst die hun intrek nemen in Herentals, kan op die manier mee tegengewicht bieden tegen de vergrijzingstrend die Herentals kent.

6 Cijfermateriaal agentschap Integratie en inburgering

Armoederisico

Het armoederisico is een belangrijke graadmeter die aantoont hoeveel mensen in monetaire armoede leven. Het armoederisico wordt niet in kaart gebracht per gemeente. De EU-SILC-enquête doet dat wel tot op niveau van het gewest.

Armoederisico in het Vlaamse gewest (EU-SILC-enquête)⁷

Jaarlijks brengt de EU-SILC-enquête door Statbel, het Belgische statistiekbureau, het armoederisico en de kans op armoede of sociale uitsluiting in kaart. Het armoederisico wijst in dit onderzoek op monetaire armoede. De armoededrempel is bij SILC vastgelegd op 60% van het gemiddelde equivalent inkomen van de hele bevolking.⁸

Volgens het rapport deed in 2022 maar liefst 7.7% van de inwoners van het Vlaamse Gewest het met een huishoudinkomen dat onder de Belgische armoededrempel lag. Dat betekent dat 7,7% van de inwoners in het Vlaamse gewest in monetaire armoede leeft volgens deze norm. Alleenstaanden, éénuoudergezinnen en personen zonder hoger diploma (professionele of academische bachelor of gelijkgesteld) lopen het hoogste armoederisico.

Binnen het Vlaamse gewest was het armoederisico met 11% het hoogst in de provincie Antwerpen. Het armoederisico in het Vlaamse gewest (8%) ligt wel gevoelig lager dan het armoederisico voor België (13%) en het armoederisico voor de 27 landen van de EU (EU27) (17%).

Recent onderzoek van Statbel toont aan dat de armoedecijfers in ons land op het laagste niveau staan sinds 20 jaar. Dit neemt niet weg dat nog steeds één op de 8 Belgen leeft met een inkomen onder de armoededrempel. Omwille van sterke inflatie, wordt het ook voor die groep met een inkomen (net) boven die armoededrempel steeds moeilijker het hoofd boven water te houden.

Armoederisico in Herentals

Om armoederisico in Herentals in kaart te brengen, kijken we naar drie indicatoren:

- Het aantal leefloondossiers
- Het aantal equivalent leefloondossiers
- Het aantal personen met verhoogde tegemoetkoming in ziekteverzekering

Deze indicatoren zijn niet dezelfde als degenen gebruikt in de EU-SILC-enquête. Het is dus een belangrijke kanttekening dat de hieronder berekende percentages niet vergeleken kunnen worden met het berekende percentage voor het Vlaamse gewest door Statbel. Deze cijfers geven echter wel een goed idee van het percentage van inwoners in Herentals dat met financiële moeilijkheden te kampen heeft.

7 <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/bevolking-onder-de-armoede-drempel>

8 <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/armoede-en-levensomstandigheden/risico-op-armoede-sociale-uitsluiting#documents>

Armoederisico ⁹	2019	2020	2021	2022
Leefloondossiers (unieke per jaar) ¹⁰	125	117	103	102
Equivalent leefloondossiers (unieke dossiers per jaar) ⁷	6	7	9	38
Totaal leefloen en equivalent leefloen	131	124	112	140
Verhoogde tegemoetkoming in ziekteverzekering ¹¹	4.258	4.225	4.034	4.140
Totaal in percentage tov alle Herentalsenaars	15,93%	15,69%	14,86%	15,03%

In Herentals kent het aantal leefloondossiers over de afgelopen jaren een zachte daling. Het aantal equivalent leefloondossiers is echter sterk gestegen. De stijging in 2022 hangt samen met de vluchtelingenstroom naar aanleiding van de oorlog in Oekraïne.

Ondanks de verschillende crisissen die we de afgelopen jaren hebben gekend (coronacrisis, energiecrisis, oorlog in Oekraïne), blijft het percentage van Herentalsenaars dat zich in een financieel kwetsbare situatie bevindt procentueel vrij stabiel.

Schulden en betalingsachterstand

Niet enkel inkomen is een goede barometer om armoederisico te meten. Uiteenlopende omstandigheden zorgen er vaak voor dat ook mensen met een behoorlijk inkomen in financiële moeilijkheden komen. Deze mensen hebben doorgaans geen recht op een uitkering of verhoogde tegemoetkoming, maar hebben ten gevolge van de afbetaling van schulden vaak toch een ontoereikend maandbudget.

9 Stuurkaart Sociale dienst Herentals

10 Een leefloondossier omvat een gezin en kan dus over één of meerdere personen gaan.

11 <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicators/personen-met-verhoogde-tegemoetkoming-ziekteverzekering>

Schulden	2019	2020	2021	2022
Totaal aantal dossiers budgethulpverlening in Herentals ¹²	148	141	142	160
Aantal personen met achterstallig krediet in Herentals ¹³	602	575	530	505
Personen met betalingsachterstand in het Vlaams Gewest ¹⁴	126.230	118.188	108.877	104.283
Personen in collectieve schuldenregeling in het Vlaams Gewest	43.507	38.915	35.361	31.764

Ook in het aantal dossiers budgethulpverlening bij de sociale dienst is er in 2022 een stijging. 2022 werd gekenmerkt door een zware energiecrisis en sterke inflatie. Deze heeft een grote budgettaire impact gehad op veel inwoners.

De sociale diensten kenden in 2022 en 2023 naar aanleiding van de verschillende crises ook een sterke toename in aantal intakes. Opvallend daarbij is dat het profiel van de aanvragers ook evolueerde naar meer tweeverdienersgezinnen die in financiële moeilijkheden kwamen. Dit betreft een nieuwe doelgroep voor de sociale dienst en toont aan hoe ook de 'lagere middenklasse' het steeds moeilijker krijgt om financieel rond te komen.

Positief is wel dat het aantal personen met betalingsachterstand in Herentals de dalende trend volgt die ook in het Vlaams Gewest wordt verdergezet, ondanks de inflatie van de voorbije jaren. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat er minder kredieten werden afgesloten omwille van ontbrekende financiële ruimte. Zo is het aantal nieuwe hypothecaire kredieten in 2022 (205.616) in het Vlaams gewest een stuk lager dan in 2019 (328.911).¹⁵

Kansarmoede – index Kind en Gezin

De index van Kind en Gezin geeft het aantal kinderen geboren in een kansarm gezin (volgens de criteria van Kind en Gezin) weer in jaar x, jaar x-1 en jaar x-3 ten opzichte van het totaal aantal kinderen die in die jaren geboren werden op het grondgebied.

Een gezin wordt door Kind en Gezin als kansarm beschouwd als het op minstens 3 van volgende criteria zwak scoort: beschikbaar maandinkomen, opleiding ouders, arbeidssituatie ouders, laag stimulatie-niveau, huisvesting en gezondheid. Kansarmoede omvat dus meer factoren dan enkel financiële moeilijkheden binnen een gezin.¹⁶

12 Stuurkaart sociale dienst Herentals. Deze cijfers omvatten geen gegevens van personen in collectieve schuldenregeling en geven dus geen totaal beeld van het aantal personen met een schuldenproblematiek in Herentals. Hierover zijn geen cijfergegevens per gemeente beschikbaar.

13 <https://herentals.incijfers.be/dashboard/welvaart-en-armoede>

14 <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/inkomen-en-armoede/betalingsachterstand-en-collectieve-schuldenregeling>

15 <https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/bouwen-en-wonen/nieuwe-hypothecaire-kredieten>

16 <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicators/kansarmoede-index-kind-en-gezin>

Kansarmoede ¹⁷¹⁸	2019	2020	2021	2022
Vlaams gewest	14.02%	13.66%	12.72%	12.60%
Herentals	13.85%	13.78%	13.11%	14.40%
Geel	15.29%	15.11%	14.80%	12.10%
Lier	13.76%	14.08%	13.40%	15.30%
Mol	13.50%	13.70%	12.70%	12.60%

Ook hier zien we in 2022 voor het eerst weer een stijging van het aantal kinderen geboren in kansarmoede in Herentals. Het aantal kinderen geboren in kansarmoede blijft over de hele regio hoog. Gezien de impact van opgroeien in kansarmoede, blijft het versterken van kansen van kinderen een thema dat de nodige aandacht vereist.

17 <https://gemeente-stadsmonitor.vlaanderen.be/indicators/kansarmoede-index-kind-en-gezin>
 18 <https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede/cijfers-op-maat#toc-lokaal-dashboard-kinderen-in-kansarmoede-en-kinderen-met-recht-op-toeslagen-en-tegemoetkomingen>

Algemene conclusies en signalen

Burgers en professionelen werden telkens bevraagd over één of meerdere uit de vijf kernthema's van dit rapport. In deze gesprekken en focusgroepen zagen we heel wat weerkerende signalen, noden en vragen die niet rechtstreeks gelinkt zijn aan één van de vijf thema's, maar wel tot zeer zinvolle inzichten en aanbevelingen leidden. Deze signalen lijsten we hieronder verder op.

Overkoepelende aanbevelingen

Onderstaande noden en signalen stroomden door vanuit zowel professionele medewerkers van organisaties in Herentals als particuliere inwoners. We geven in onderstaande tekst een aantal geanonimiseerde quotes mee bij wijze van duiding.

Blijf inzetten op de bekendheid van het aanbod

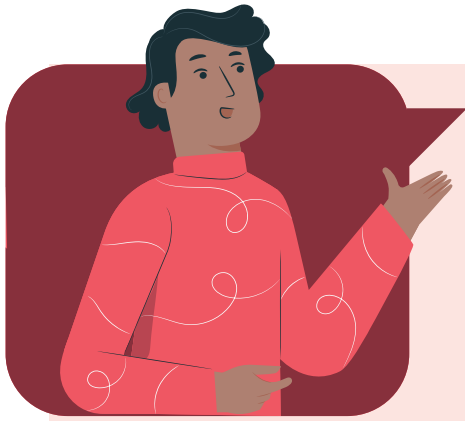
Vanuit zowel het professionele landschap als de inwoners die deelnamen aan een diepte-interview of de focusgroepen, kwam een duidelijke vraag aan gestroomlijnde, duidelijke communicatie over het aanwezige aanbod. Er is een ruim welzijns- en vrijetijdsaanbod, maar dit is zowel bij intermediairs als bij burgers onvoldoende gekend. Dit is problematisch, aangezien intermediairs als leerkrachten, maatschappelijk assistenten, loketmedewerkers,... op die manier geen gerichte doorverwijzing kunnen doen.

Daarbovenop blijkt dat er wel heel wat communicatie bestaat, maar die niet via de beste weg bij burgers en partners terecht komt. Informatie via mail blijkt onvoldoende te werken. Partners worden ondergesneeuwd in gefragmenteerde communicatie over aanbod en zien het bos door de bomen niet meer. Dit uit zich bijvoorbeeld door de veelheid aan flyers en posters die in alle wachtruimten en aan elk loket te vinden zijn.

Voor partners is het rechtstreeks ontvangen van informatie, bijvoorbeeld via een overleg, een goede manier. Alleen is het niet evident om partners vaak rond de tafel te krijgen. Daarnaast is ook de doorstroom van de informatie binnen de organisaties van de partners rond de tafel niet altijd gegarandeerd, waardoor de info bij één persoon blijft. Het is daarom goed een duidelijk overzicht te hebben, waar partners die de info niet rechtstreeks kregen telkens terecht kunnen voor info die up to date is.

Voor veel inwoners blijken sociale media en de stadskrant goede kanalen om op de hoogte te blijven voor kleine zaken. Zaken die iets complexer of ingrijpender zijn, worden beter gecommuniceerd door bijkomend infomomenten of praatcafés te organiseren.

Zowel vanuit de partners als de burgers kwam één duidelijke vraag: informeer ons op een duidelijk overzichtelijke manier over het aanwezige aanbod. Zowel partners als burgers zien dienstgelijke kansen voor veel thema's als 'spilfiguur' en vragen om deze rol nog verder uit te breiden.

“

“We werken constant dubbel, want we weten het gewoon niet van elkaar.” - Professional

“We moeten stoppen met ‘meer organiseren’ en starten met ‘meer bekendmaken’.” - Professional

“Dit is voor mij echt de opdracht van een stad, het netwerk samen brengen, de regie in handen nemen. Een dag als vandaag had er al veel eerder moeten zijn (op denk- en netwerkdag gelijke kansen).” - Professional

“Je zoekt in het netwerk dat je hebt, maar dat is lang niet altijd het hele netwerk. We zijn te weinig op de hoogte van wat er nog gebeurt door anderen op het grondgebied.” - Professional

“Ik lees de stadskrant wel en ik kijk op de website, maar daar staat ook niet alles in. Je moet het op zoveel plaatsen gaan zoeken.” - Burger

“Waarschijnlijk heb ik dan wel recht, maar ik zou het nooit geweten hebben.” - Burger

“De meeste zaken waarvan ik op de hoogte ben, hoorde ik via via, niet door communicatie van de stad.” - Burger

”

Mogelijke acties

1. Jaarlijks organiseren van een netwerkdag welzijn en vrije tijd voor partners en intermediairs waarop het aanbod wordt toegelicht en waarbij er ruimte is voor vragen, zodat doorverwijzingen op basis van de juiste informatie kan gebeuren.
2. Voorzien van een jaaroverzicht van reguliere werking (welzijn en vrije tijd) om te bezorgen aan de partners in het werkveld. Voorzien van een nieuwsbrief per kwartaal met nieuwe initiatieven en projecten en regelmatige toelichting over nieuwe projecten aan partners.
3. Organiseren van maandelijkse praatcafés in klare taal voor inwoners om toelichting te geven over nieuw aanbod en nieuwigheden in Herentals.
4. Voorzien van één duidelijke contactpersoon per thema waaraan partners hun vragen kunnen stellen (vb. verenigingsloket).
5. Samenbrengen van partners die rond gelijkaardige thema's werken om de communicatie en het aanbod af te stemmen.
6. Bevragen en betrekken van partnerorganisaties (als toeleider en als organisator) bij ontwikkeling van grote nieuwe initiatieven.

Van “blijf in uw kot” naar “kom uit uw kot”

Het “uit uw kot komen” omvat hier drie zaken: de nood aan outreachend werken en opnieuw meer dienstverlening aan te bieden in de leefomgeving van de burgers, de nood aan het stimuleren van het professionele netwerk en de nood aan het stimuleren van een persoonlijk netwerk. Op die laatste komen we terug bij het thema ‘Samenleven: netwerk en identiteit’.

Outreachend werken is geen nieuw begrip, maar heeft tijdens de lockdown periode naar aanleiding van corona een sterke terugval gekend. Er is een langdurige contactbreuk geweest, zowel tussen burgers onderling als tussen diensten en burgers. Die kloof moeten we vandaag opnieuw overbruggen. Er is nood aan meer verbinding en het helpen van elkaar. Dit vraagt dat we uit onze comfortzone treden na die langere periodes van sociaal isolement.

We gebruiken ‘outreach’ als overkoepelende term voor dienstverlening die uit de eigen muren treedt, in de werk- of leefomgeving van de burger. Het is een vorm van verbinding creëren door in de leefwereld van iemand anders te treden.

De vraag naar meer plaatselijke dienstverlening is groot. Inwoners voelen het wegtrekken van ‘fysieke’ locaties waar je binnen kan stappen met je vragen. Het aanbod is vooral

gecentraliseerd in Herentals centrum, voor de deelgemeenten is dat een stuk beperkter. Mobiliteit blijft voor velen een groot probleem. Tot slot zijn diensten ook steeds minder toegankelijk (meer info zie 'E-inclusie en digitale dienstverlening').

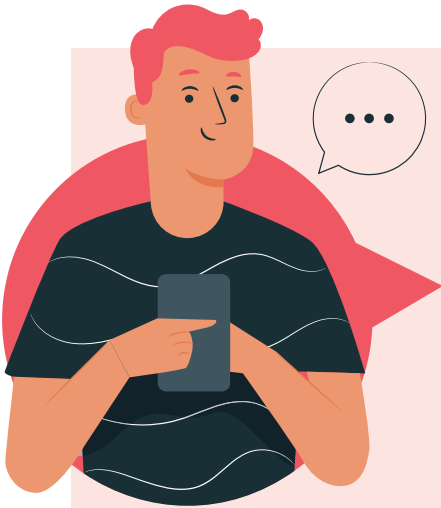
Het outreachend werken wordt door zowel partners als inwoners als grote meerwaarde gezien. Het gaat in essentie over klantvriendelijkheid en een open deur. Door ter plaatse te gaan, kunnen veel drempels verkleind worden. Burgers kunnen zo ook veel betekenen voor elkaar.

Een goed voorbeeld hiervan is het inzetten van de Herentalse 'speelbus' op verschillende locaties in de zomer. De speelbus staat open voor iedereen en komt dicht bij huis om vrijetijdsbesteding aan te bieden voor kinderen. De mentoren van de speelbus werden getraind in klare taal en cultuursensitief werken en hebben ook oog voor taalverwerving bij jonge kinderen in hun spelmateriaal. De speelbus was een bestaand initiatief, dat werd aangepast aan de noden in de verschillende Herentalse buurten.

Mogelijke acties

1. Opstart van 'P@pier hier' in Herentals en de deelgemeenten, waar inwoners terecht kunnen met vragen en van waaruit ze gericht kunnen worden doorverwezen.
2. Aanduiden van 'wijkcoördinatoren', geëngageerde buurtbewoners die een aanspreekpunt en 'wegwijzer' willen zijn voor burens.
3. De verduurzaming van project 'de buurtbus' die voor verbinding en sociale cohesie zorgt op wijk- en dorpsniveau en inwoners ondersteunt bij kleine hulpvragen en doorverwijzing.
4. Uitbreiding van de outreachfunctie vanuit de sociale dienst met oog op vlotte toeleiding voor moeilijker bereikbare rechthebbenden.
5. Organisatie van vrijetijds- en welzijnsaanbod op locatie en in de deelgemeenten.

“

“We blijven veel te veel in onze bureaus zitten, we hebben geen voeling meer met elkaar.” - Professional

“De eerste stap zetten is nooit makkelijk. Het helpt wel van al een bekend gezicht te zien.” - Burger

“We zitten te wachten tot mensen naar ons komen, maar we zouden het ook kunnen omdraaien.” - Professional

“Het is niet zo makkelijk om overal zomaar te geraken, zeker als je geen eigen vervoer hebt.” - Burger

“Op mijn vorige school in Antwerpen deden alle leerkrachten aan het begin van het jaar een huisbezoek bij elke leerling in hun klas. Natuurlijk is dat arbeidsintensief, maar de informatie die je op zo één bezoek krijgt, krijg je anders soms zelfs niet over een heel jaar. Je kan beter inspelen op de noden van de leerlingen op die manier, je krijgt meer begrip.” - Professional

”

Alle wegen leiden naar mobiliteit

Het mobiliteitsvraagstuk is er één dat Herentals al langer bezig houdt. Nochtans wordt Herentals doorkruist door een aantal fietsostrades, beschikt de stad over een treinstation én over de grootste minder mobiele centrale van het arrondissement. Toch blijkt dit voor een aantal groepen onvoldoende.

Voor wie niet over een auto beschikt of wie slecht te been is en dus niet even de fiets kan nemen, zijn er weinig mogelijkheden om zich te verplaatsen. Dit probleem doet zich voornamelijk voor bij verplaatsing van de deelgemeenten naar het centrum van Herentals. Het nieuwe vervoersplan van de lijn in 2024 kondigde daar bovenop de schrapping van een aantal belangrijke bushaltes aan (vb. halte sociale campus Spiegelfabriek). Dit betekent opnieuw een verhoging van de drempel bij verplaatsing.

Het openbaar vervoer is voor velen de enige verplaatsingsmogelijkheid. De afbouw van dat vervoersplan, creëert daarmee een structurele uitsluiting van een kwetsbare groep inwoners. In een sociale, warme stad, is dat niet toelaatbaar.

Mogelijke acties

1. De mobiliteitsdienst van stad Herentals gaat in overleg met De Lijn over het spreidingsplan van het openbaar vervoer.
2. Stad Herentals onderzoekt en promoot meer mogelijkheden tot autodelen en 'sociale carpools'.
3. Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheden tot het invoeren van taxicheques voor situaties waarbij de minder mobiele centrale (MMC) geen oplossing is en onderzoekt tussenkomsten voor wie het MMC te duur uitvalt.
4. Stad Herentals zet in op een mobiliteitsplan dat voldoende oog heeft voor fietsers en voetgangers, waardoor de drempel verlaagd wordt om zich voor korte afstanden, waar mogelijk, met de fiets of te voet te verplaatsen.
5. Stad Herentals en partners onderzoeken de mogelijkheden om essentiële dienstverlening mobiel te organiseren en dichter bij moeilijker bereikbare wijken te brengen.
6. Stad Herentals blijft inzetten op fietslessen voor volwassenen om de zelfredzaamheid van volwassenen in mobiliteit te verhogen.
7. Regio Neteland blijft inzetten op autorijlessen.

“

“Als je niet kan fietsen, geen auto hebt en er rijdt dan geen bus... zie maar dat je er geraakt hé.” - Professional

“In Herentals is er veel te doen, maar zonder auto geraak je daar niet vanuit Noorderwijk of Morkhoven.” - Burger

“De eerste drempel is heel vaak proberen ergens te geraken.” - Professional

“Er is geen bus en als ik met de minder mobiele centrale naar Herentals moet gaan, dan ben ik heen en terug €40 kwijt, dat is niet te betalen.” - Burger

”

5 Kernthema's onder de loep

De dienst gelijke kansen onderzoekt vijf belangrijke thema's waarover regelmatig signalen binnenstromen. Het gaat over: 'samenleven: netwerk en identiteit', 'e-inclusie en digitale dienstverlening', 'opgroeien', 'vrijtijdsparticipatie' en 'gezondheidsongelijkheid'. Deze thema's overlappen niet toevallig grotendeels met de kernthema's waarrond de dienst gelijke kansen werkt (armoede, opgroeien, gezondheid, diversiteit, internationale samenwerking, sociale cohesie en participatie).

Deze afbakening gebeurde enerzijds op basis van eerdere signalen die via de verschillende werkingen binnen stroomden, anderzijds op basis van welke impact de dienst gelijke kansen samen met aanwezige partners en andere stadsdiensten kan hebben op deze thema's. Het doel van dit rapport is immers niet enkel een signaal te geven, maar ook over te gaan op actieniveau met doelen op korte en lange termijn om beter te kunnen inspelen op de noden van de (meest kwetsbare) burgers in Herentals.

Per thema brengen we een aantal kerncijfers in kaart, geven we opvallende quotes en belangrijke conclusies mee uit de bevragingen en formuleren we een aantal aanbevelingen voor de toekomst.

De conclusies die worden meegegeven, zijn de aandachtspunten die we wensen mee te geven vanuit de gesprekken met de bevragede burgers en partners. De aanbevelingen die daarop volgen, zijn bijkomend gestoeld op cijfermateriaal.

Samenleven: netwerk en identiteit

Samenleven is een zeer ruim begrip. Voor dit onderzoek bakenden we twee luiken af om de kwaliteit van het samenleven in Herentals te meten en te bevragen: de mogelijkheid tot het opbouwen van een sociaal netwerk (sociaal weefsel, collectief) en de mogelijkheid om je eigen identiteit te mogen vormen (persoonlijke ontplooiing, individu).

De samenleving wordt, ook in Herentals, steeds meer (super-)divers. Herentals kent een hoge grijze druk (38,6% in Herentals), een groot aandeel alleenstaanden (34,9%), 7 mensen die in de afgelopen drie jaar een geslachtswijziging aanvroegen bij het stadsloket¹⁹, een groei in personen met een beperking (2.424 personen in 2023, een stijging van 56% in 10 jaar) en de groeiende culturele diversiteit (107 nationaliteiten in Herentals en 17.4% inwoners met een niet-Belgische herkomst).²⁰

De coronacrisis liet zich tekenen door lange periodes van sociaal isolement, waarin communicatie al te vaak moest worden herleid tot het louter digitale. Eenzaamheid werd steeds meer herkenbaar voor een steeds groeiend aantal personen. Met de wederopbouw van het sociale leven, blijkt ook dat de re-integratie van dat sociale weefsel niet evident is. Het verenigingsleven en vrijwilligerswerk komt onder druk te staan en sociale media fungeren als katalysator voor polarisatie.

Unia²¹ kreeg in 2022 nog 2458 meldingen in Vlaanderen betreffende discriminatie. Exclusief het domein sociale media, werden daarin 774 dossiers geopend. Het aantal dossiers ligt in de provincie Antwerpen veruit het hoogst. De top drie maatschappelijke domeinen waarbinnen dossiers werden opgestart waren 'arbeid en werkgelegenheid', 'goederen en diensten' en 'samenleving'.²² Specifiek in Herentals werden er 13 meldingen gemaakt, waarvan 6 dossiers werden geopend.

De nood aan verbinding in het samen leven is echter groot. Hoewel ruim 1 op 4 (26%) Herentalsenaren aangeeft negatief te staan ten aanzien van diversiteit, blijkt uit onderzoek ook dat een grote meerderheid van de inwoners open staat tot verbinding en ontmoeting. 50% van de inwoners vindt het goed samenleven in diversiteit in Herentals. 40% vindt deze culturele diversiteit een meerwaarde en 65% zegt dat ze anderstaligen sympathiek vonden eens ze hen leerden kennen. Dit toont een groeipotentieel, maar één dat duidelijk afhankelijk is van verbinding en ontmoeting.²³

Conclusies: bevragingen samenleven

Onbekend is onbemind, ontmoeting leidt tot verbinding.

Mensen geven aan dat ze het moeilijker vinden anderen aan te spreken, zeker wanneer de verschillen tussen mensen of groepen in eerste instantie groot zijn. Het ontmoeten van anderen in een positieve, veilige context, maar ook positieve beeldvorming en sensibilisering kunnen hiertoe bijdragen.

19 Cijfers van transgender personen die verhuisden naar Herentals, maar elders eerder een geslachtswijziging aanvroegen zijn niet gekend.

20 <https://herentals.incijfers.be/dashboard/>

21 Openbare en onafhankelijke instelling die gelijkheid bevordert en discriminatie bestrijdt

22 Regionaal jaarverslag Unia (2022)

23 Lokale integratiescan stad Herentals, Agentschap Binnenlands Bestuur

Het recht hebben om te mogen zijn wie je bent, blijkt voor velen een utopie.

Hoewel de wetgeving in België al ver staat, voelt het als individu in praktijk nog lang niet altijd veilig om die identiteit openbaar te uiten. Burgers hebben vaak nog het gevoel nagestaard te worden of geschuwd te worden en discriminatie en racisme maken voor velen nog een deel uit van de realiteit. Het wetgevend kader is niet toonaangevend voor de waarden van elk individu, wetten zijn onvoldoende om een sfeer te creëren waarin 'jezelf kunnen zijn' voor ieder een basisrecht is.

Het uitbouwen van een netwerk is een recht dat gefaciliteerd moet worden.

Zowel professionele partners als burgers geven in bevestigingen aan dat er een duidelijk eigenaarschap moet blijven over het leven. Mensen willen zelf de stap zetten om hun netwerk uit te bouwen, alleen is die vaak nog te groot. Dit kan te maken hebben met uiteenlopende zaken: bereikbaarheid, het aanbod dat onvoldoende gekend is, de taal onvoldoende machtig zijn om vlot contact te leggen,... voor deze mensen is het belangrijk dat er aanbod wordt georganiseerd dat die ontmoeting kan stimuleren op een zeer laagdrempelige manier.

Het al dan niet hebben van een netwerk is vaak een doorslaggevende factor betreffende mentaal welzijn en de mate van participatie aan de samenleving.

Een sterk professioneel netwerk rond een persoon kan een wereld van verschil maken in het uitputten van rechten. Maar een sociaal netwerk is de katalysator voor participatie aan alle facetten van de samenleving. Ook geven burgers duidelijk aan dat het hebben van een eigen sociaal netwerk de persoonlijke ontplooiing ondersteunt. Zo lang het sociaal netwerk ontbreekt, worden er minder stappen vooruit gezet. Voor zij die een netwerk konden opbouwen, gaat het meestal over het 'toevallig' ontmoeten van zulke personen, bijvoorbeeld een buur, een klasgenoot, een collega,...

Het spreken van het Nederlands opent deuren.

Wanneer je geen contacttaal spreekt, wordt alles moeilijker. Toch zijn soms de wachtlijsten voor taallessen lang. Voor anderstalige nieuwkomers is dit de eerste uitdaging waarmee zij te maken krijgen. Het spreken van de taal ondersteunt het vormen van de identiteit, want identiteit wordt mede gevormd door contact met anderen. De praatpunten in Herentals proberen die wachttijden mee op te vangen, maar dit behoort niet tot hun kerntaak. Oefenkansen Nederlands in de vrije tijd horen een aanvulling te zijn op de basislessen.

Niet alle vormen van ontmoeting moeten georganiseerd zijn, het inrichten van openbare ruimte gericht op spontane ontmoeting, is even belangrijk.

Niet iedereen wilt deelnemen aan activiteiten in groep. Dat betekent niet dat die personen geen sociaal contact wensen. Het spontane ontmoeten van mensen in de openbare ruimte wordt ervaren als een groot gemis. Vooral jongeren missen de ruimte om "gewoon te mogen hangen", maar ook ouderen geven aan dat ze ontmoetingsplekken in de openbare ruimte missen. Uit de omgevingsanalyse die de diensten van de sector vrije tijd opmaakten, blijkt ook dat personen minder sporten in clubverband. Dit gebeurt steeds vaker individueel of met eigen vrienden in de openbare ruimte.

“

“Bij slecht nieuws in de media wordt de herkomst altijd vermeld, bij goed nieuws niet.” - Burger

“Ik hoop dat iedereen kan zijn wie ze willen zijn in Herentals, maar dat is waarschijnlijk een utopie.” -

Professional

“Herentals is echt nog niet mee, als homo koppel word je nog steeds nagestaard.” - Burger

“We moeten terug kunnen praten aan de schoolpoort en warme buurten creëren. Publiek domein moet ontmoetingsdomein worden.” - Professional

“We hadden geen netwerk, er was maar één persoon echt betekenisvol; onze maatschappelijk assistent.” - Burger

“Er gebeurt ook zoveel positiefs, maar dat zie je weinig. We moeten opnieuw de verbinding in de kijker zetten.” - Professional

“Omdat ik in de minderheid ben, heb ik het gevoel dat ik minder voor mezelf kan en mag opkomen. Ik voel me vaak alleen staan.” - Burger

“Netwerk uitbouwen is een gedeelde verantwoordelijkheid. De stap zetten doe je zelf, de mogelijkheid bieden om die stap te kunnen zetten, doen wij”. - Professional

“Belgische mensen praten vaak snel. Als we dan niet kunnen volgen, beginnen ze in Engels. Zo kan je de taal niet oefenen.” - Burger

”

Heel wat burgers willen opnieuw een 'sociale rol' innemen. Maar het is niet evident dat als individu alleen in te richten én nieuwe mensen te bereiken.

Ondanks de tendens van individualisering, zijn nog heel wat mensen op zoek naar een vorm van sociaal engagement die passend is binnen hun schema. Heel wat mensen zetten zelf kleine acties op op wijkniveau (vb. straatfeest). Daarbij worden meestal vooral de burens bereikt die elkaar al kennen. Ook op dit niveau kan omkadering helpen om integratie van nieuwe inwoners of personen die vereenzaamd zijn te helpen betrekken bij dit soort activiteiten. Er leven vaak goede ideeën bij burgers, maar niet iedereen weet hoe hieraan te beginnen en dit om te zetten naar de praktijk. De dienst jeugd en evenementen zorgt al voor een uitgebreide omkadering voor wijken die een straatfeest willen organiseren.

In wijken valt en staat het slagen hiervan vaak met de aanwezigheid van een geëngageerde buur die nieuwe burens kan betrekken. Daarnaast zijn éénmalige jaarlijkse evenementen niet ideaal om verbinding te creëren. Indien een nieuwe inwoner niet aanwezig kan zijn op dat moment, is de netwerkkans gemist. Kleinere, weerkerende acties, blijken het meest effectief te zijn.

Ontmoeting moet niet altijd in groep gebeuren, er moet voldoende oog zijn voor één op één contacten.

Voor velen is deelnemen in groep een drempel. Dit geldt vaak voor mensen die de taal nog onvoldoende machtig zijn, maar ook voor mensen die prikkelgevoelig zijn, slechthorend of introvert. Het is belangrijk voldoende oog te hebben voor deze diverse noden. Systemen zoals een buddywerking worden dan als meerwaarde ervaren om te introduceren in andere activiteiten. Veel van de bevrageden geven aan om nood te hebben aan iemand waarbij ze eens binnen kunnen springen voor een koffie en een babbel.

Wanneer er sprake is van discriminatie, zijn de noodlijnen te hoogdrempelig

Wanneer mensen geconfronteerd worden met discriminatie weten ze niet waar naartoe. Wanneer mensen getuige zijn van discriminatie, weten ze niet wat hiermee gedaan. De opties die er wel zijn, zoals aangifte bij de politie, voelen voor velen te onveilig. Zeker voor zij die deel uitmaken van een minderheidsgroep, voelt het vaak als 'alleen staan'. Meldpunten zoals Unia zijn onvoldoende gekend. Burgers zijn onvoldoende op de hoogte van de mogelijkheden die ze hebben als slachtoffer of als bijstander om hier tegen op te treden.

De bestaande ontmoetingsruimtes worden als positief ervaren, maar de drempel om een eerste keer binnen te wandelen blijft groot.

Herentals telt vijf sociale ontmoetingsruimtes; de cirkel, de dorpel, de gagel en het lokaal dienstencentrum Convent en het pomphuis in Morkhoven. Deze plekken en hun activiteiten worden als positief ervaren door de klanten. Voor personen die hier voor het eerst komen, blijft de drempel echter hoog, omdat er vaak sprake is van 'groepsvorming', waardoor het als individu moeilijk is hierop gewoon aan te sluiten. Burgers geven aan dat de deelname aan een éénmalige activiteit vaak een goede toegangspoort is voor een eerste deelname.

Aanbevelingen

Hulp- en dienstverleners hebben oog voor het sociaal netwerk en de identiteit van de cliënt in alle vormen van hulpverlening.

Hulpverleners zijn vaak het enige betekenisvolle netwerk voor personen die te maken hebben met sociale uitsluiting of sociaal isolement. Om aan zelfredzaamheid te werken is het hebben van een sociaal netwerk noodzakelijk. Het is daarom belangrijk dat in vormen van begeleiding voldoende oog is voor de identiteit en het sociale netwerk van de persoon die voor je zit. Het kunnen vormen van een positieve identiteit in interactie met anderen en het opbouwen van een sociaal netwerk zijn de bouwstenen van mentaal welbevinden en de katalysator voor verdere participatie. Het opbouwen van een sociaal netwerk en de identiteit van de cliënt zijn geen verantwoordelijkheden van de hulpverlener. Het bevragen en gericht doorverwijzen waar nodig, zijn dat wel.

De stad zet met stedelijke communicatie, in samenwerking met partners, in op positieve beeldvorming in klare taal.

Onbekend is onbemind. De kracht van storytelling wordt onderbenut. Het is belangrijk om verbindende initiatieven in de kijker te zetten en positieve ervaringen te delen. Een sterk voorbeeld hiervan is de manier waarop groep talent op hun website storytelling inzet. Daarnaast is het belangrijk dat deze communicatie gepaard gaat met beelden die de diverse samenstelling in Herentals representeren en dat deze communicatie gebeurt in laagdrempelige, klare taal.

Bij projecten vanuit stadsontwikkeling is er voldoende oog voor mogelijkheid tot ontmoeting in de openbare ruimte. Hierbij wordt zoveel mogelijk participatief gewerkt.

Het spontane ontmoeten en in verbinding treden worden mee gefaciliteerd door het voorzien van laagdrempelige, gratis ontmoetingsplekken. Een sterk voorbeeld hiervan zijn de 'leefbuurten' in Gent. Een leefbuurt wordt gedefinieerd door een buurt die gericht is op voetgangers en fietsers, waar het gezond leven is en die uitnodigt tot ontmoeting. Belangrijk is dat deze projecten participatief gebeuren, in samenspraak met de inwoners van de wijk. Zo kan de vormgeving van wijken maximaal inspelen op de noden van de wijk. Verkeersveiligheid is op een plek die ingericht wordt voor ontmoeting van groot belang om gezinnen met kinderen aan te trekken.

Belangrijk bij het ontwikkelen van deze ontmoetingsplekken is dat dit zoveel mogelijk participatief en op basis van de noden van de wijk gebeurt. Hiervoor zijn samenwerkingen mogelijk met de participatieambtenaar en dienst gelijke kansen.

Aanvullend kunnen kleinere projecten, zoals 'babbelbanken', 'bank-contact', troostplekken,... door kleine ingrepen een plek worden voor ontmoeting in de openbare ruimte. Ook openbare sportparcours en vrijetijdsmogelijkheden in de openbare ruimte dragen hiertoe bij. Zo biedt de stad Freiburg in Duitsland openbare sportboxen aan die vrij toegankelijk zijn.²⁴

Stad Herentals blijft inzetten op een gevarieerd aanbod oefenkansen Nederlands, met oog voor verschillende noden en interesses.

Taal opent de deur tot ontmoeting. Als aanvulling op en in afwachting van taallessen, is dit de snelste manier om anderen te ontmoeten en de taal te leren. Het groepsgerichte aanbod

is niet voor iedereen geschikt. Belangrijk is dat er ook wordt ingezet op één-op-één contact, bijvoorbeeld in de vorm van een buddywerking. Het is belangrijk hierbij ook oog te hebben voor maatschappelijke thema's, het informeren van burgers en het toeleiden naar hulp- en dienstverlening waar nodig.

Naast het voorzien van exclusieve oefenkansen, bekijken de dienst gelijke kansen en de vrijetijdsdiensten in samenwerking waar kwalitatieve oefenkansen geïntegreerd kunnen worden in het reguliere aanbod, zodat deze inclusieve oefenkansen de brug kunnen vormen naar het reguliere aanbod binnen de sector vrije tijd.

Stad Herentals werkt een inclusief, laagdrempelig onthaalbeleid uit dat onthaal op maat biedt om snelle integratie van nieuwe inwoners te stimuleren.

Een warm onthaal en gepaste ondersteuning versterkt het gevoel van lokale verbinding en stimuleert participatie. Als nieuwe inwoner is het belangrijk goed geïnformeerd en begeleid te worden. Het is belangrijk dat dit warme onthaal niet enkel gestimuleerd wordt bij het onthaal van de stadsdiensten, maar ook op wijkniveau waar burens een grote rol kunnen spelen in het bieden van een warm welkom. Het is hierbij belangrijk om voldoende omkadering te voorzien voor ambassadeurs in de wijken die deze rol willen opnemen. De buurtbus kan hierin een katalysator zijn en tools uitwerken op maat van de wijk om sociale cohesie op wijkniveau te versterken.

Stad Herentals sensibiliseert omtrent discriminatie en voorziet training in het omstaandersprincipe voor medewerkers, vrijwilligers en burgers.

Discriminatie sluipt nog te vaak door de mazen van het net. Het is belangrijk burgers en partners te sensibiliseren over de impact van discriminatie en over de bestaande meldpunten. Daarbovenop sterkt de stad haar medewerkers, vrijwilligers en inwoners door omstaanderstraining aan te bieden. Training in het omstaandersprincipe leert deelnemers hoe correct te reageren wanneer je ooggetuige bent van discriminatie, zonder de eigen veiligheid in gevaar te brengen.

Ontmoetingsruimten zetten, in samenwerking met partners, in op het organiseren van laagdrempelige activiteiten en treden daarbij ook buiten de eigen deuren.

Een eerste keer binnen wandelen in een ontmoetingsruimte is niet voor iedereen evident. De deelname aan een activiteit wordt als laagdrempeliger ervaren. Ook dan is een nieuwe locatie vaak nog een stap te ver. Het is daarom belangrijk dat het aanbod van de ontmoetingsruimten ook buiten de eigen deuren treedt, zodat burgers in een voor hun veilig kader kennis kunnen maken met dit aanbod en een gekend gezicht zien wanneer ze de ontmoetingsruimte voor het eerst bezoeken.

Stad Herentals zet in op het stimuleren van het 'kleine helpen' en spontane ontmoetingen tussen burens door inzet van de buurtbus en het onderzoeken van de aankoop van een digitaal verbidingsplatform voor burens als 'Hoplr' of extra toepassingen binnen 'give a day'.

Ontmoeting als spontaan begrip is een groot gemis. Bevraagden geven aan opnieuw hun burens te willen leren kennen en meer spontane contacten te hebben op straat. De buurtbus zal vanaf 2023 tot eind 2024 in Noorderwijk en Morkhoven op wijk- en dorpsniveau werken aan het versterken van het sociaal weefsel. Daarnaast is het interessant te onderzoeken of de implementatie van een digitaal platform als 'Hoplr', waarmee al heel wat steden en gemeenten succes kenden in het verbinden van burens, een meerwaarde kan zijn. Dit soort apps kan ook gebruikt worden om bijvoorbeeld een carpoolmogelijkheid op te starten.

Platformen als 'Hoplr' kunnen niet enkel gebruikt worden door burens, maar zijn ook een laagdrempelig platform via welke de gemeente informatie kan verspreiden.

In de toekomst zou de website www.pakaan.herentals.be hierin ook een grotere rol kunnen spelen. Ook de mogelijkheden tot de uitbreiding van de functionaliteiten van 'give a day' moet hierin verder worden onderzocht.

E-inclusie en digitale dienstverlening

Onderzoek rond digitale vaardigheden in Vlaanderen door Statbel, kopt "De digitale vaardigheden van de Belgen zijn de voorbije jaren fors gestegen.". Het percentage van de Belgen die over minstens basis digitale vaardigheden beschikt, is immers gestegen van 54% in 2021 naar 59% in 2023. Het probleem is echter dat de digitale kloof groeit. Waar 81% van de personen met een hoog opleidingsniveau nog over deze vaardigheden beschikt, is dat voor mensen met een gemiddeld opleidingsniveau nog maar 54% en voor mensen met een laag opleidingsniveau slechts 32%. Daarnaast wijst het onderzoek uit dat de mate van digitale geletterdheid bij senioren (40%), werklozen (47%) en personen die om andere reden inactief zijn (41%) een stuk lager ligt dan bij studenten (72%) en werkenden (67%).²⁵

Dit maakt dat in een tijdperk van digitalisering een groot deel van een reeds kwetsbare groep digitaal niet mee is. Het merendeel van communicatie verloopt digitaal en sinds de lockdowns tijdens de coronacrisis, werd dienstverlening vaak herleid tot digitale contacten en aanvraagformulieren. Ook betalingen verlopen steeds meer online met een veiligheidsrisico voor wie geen phishing weet te herkennen tot gevolg. Een deel van die dienstverlening werd heropgebouwd, maar lang niet overal. Dit maakt dat het essentieel is in te zetten op het verwerven van digitale vaardigheden om nog volwaardig te kunnen deelnemen aan de maatschappij.

Conclusies: bevestigingen e-inclusie en digitale dienstverlening

Digitale hulp- en dienstverlening doet vele afspraken missen.

Sinds de coronacrisis wordt steeds meer hulp- en dienstverlening digitaal georganiseerd. Door een digitaal formulier of een afspraak via een online overlegplatform. Dit houdt vele drempels in: van het boeken van de afspraak tot het invullen van formulieren tot het deelnemen aan een digitaal overleg, waarvoor je idealiter over een computer of laptop met headset beschikt. Er zijn wel openbare ruimtes waar je een computer kan gebruiken, zoals de digibanken en 't peeseeke, maar daar is geen privacy voorzien om een digitale afspraak te laten doorgaan.

Er zijn tal van initiatieven, maar ze zijn onvoldoende gekend en afgestemd.

Het aanbod in Herentals voor ondersteuning in digitale vaardigheden is best groot. Met de opstart van de digibanken kan er materiaal uitgeleend worden. Bij 't peeseeke kunnen personen terecht voor cursussen en voor individuele ondersteuningsvragen bij hardware en software. Ook het lokaal dienstencentrum en de dorpel organiseren regelmatig computerlessen. Dit is slechts een greep uit het aanbod. Toch blijkt dit niet genoeg. Hoewel deze initiatieven een goed bereik kennen en de cursussen snel volzet zijn, lijken de meest

25 <https://statbel.fgov.be/nl/themas/huishoudens/ict-gebruik-huishoudens/digitale-vaardigheden>

kwetsbaren de weg niet te vinden. De initiatieven zijn bij deze groepen onvoldoende gekend. Het aanbod is nog te versnipperd. De oprichting van de 'digibanken' als algemene noemer zou hierin een vooruitgang kunnen betekenen.

Het kunnen bedienen van een smartphone is geen barometer voor andere digitale vaardigheden.

Het merendeel van jongeren en volwassenen beschikt anno 2024 over een smartphone. Toch is dat geen voorbode voor digitale toegang of digitale vaardigheden. Digitale toepassingen zijn nog lang niet altijd compatibel met een smartphone, waardoor je vaak toch nog een laptop of computer nodig hebt. Smartphones worden vaak aangekocht en gebruikt om te bellen, een bericht te sturen, foto's te nemen en apps te kunnen downloaden. Vaak nemen volwassenen in armoede en senioren de toestellen van hun kinderen over, die al enkele jaren verouderd zijn. Deze toestellen beschikken vaak over een (te) beperkt geheugen om volledig digitaal mee te zijn. De vaardigheden voor het gebruiken van een laptop of computer of het installeren van apps in met een complexer proces (vb. Itsme), ontbreken dan nog vaak.

Het ondersteuningsaanbod moet voldoende gedifferentieerd zijn.

Een vaak weerkerende opmerking bij burgers is de drempel naar een cursus. Voor zij die niet over een netwerk beschikken dat kan ondersteunen bij digitale vragen, is er weinig alternatief. Het is belangrijk ook te blijven inzetten op individuele ondersteuning bij digitale vragen op een laagdrempelige manier. Het aanbod van 't peeseeke met de open inloopmomenten wordt daarbij als erg positief ervaren, maar is nog lang niet door iedereen gekend.

Ook het feit dat 't peeseeke in 'de sociale campus' gehuisvest is, heeft voor- en nadelen. Voor sommigen betekent dit een drempel, aangezien men niet geassocieerd wilt worden met financiële problemen. Voor anderen is dit net drempelverlagend, omdat zij al gekend zijn met het aanbod van Huis van het Kind, de cirkel of cirkel-shop of de activeringsdienst.

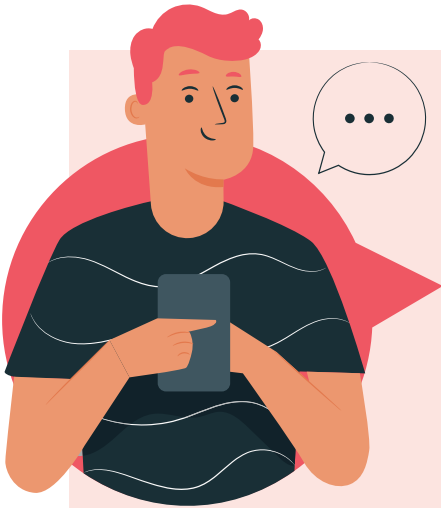
Er is onvoldoende oog voor laagdrempeligheid online.

Voor velen is de digitalisering wel een meerwaarde. Digitalisering betekent voor zij wie mee zijn ook verhoogde efficiëntie. Een website kan makkelijker vertaald worden dan een telefoongesprek.

Een vaak aangekaart probleem is echter dat de digitale dienstverlening, formulieren, inschrijvingsformulieren,... te hoogdrempelig zijn. Het is moeilijk zaken vlot te vinden op de website en de formulieren, reglementen en apps zijn te moeilijk, ook naar taalgebruik. Het is belangrijk bij de ontwikkeling van websites, apps, toepassingen, formulieren en reglementen voldoende oog te hebben voor algemene toegankelijkheid en gebruiksgemak.

Cybercrime maakt kwetsbaren nog kwetsbaarder.

Mailboxen worden overspoeld met spam- en phishingberichten. Het moeilijk kunnen herkennen van betrouwbare berichten, meldingen en websites, houdt mensen tegen om gebruik te maken van digitale toepassingen. Er leeft bij velen een grote angst om hier verkeerde stappen in te zetten. Er ligt een grote nood bij het versterken van de 'digitale weerbaarheid' van inwoners, zodat ze zelf een goede inschatting kunnen maken bij potentieel gevaar.

“

“Elke klik die je moet maken is een extra drempel.” - Professional

“Ik wil gewoon efkes bellen, dat is toch een kleine vraag?” - Burger

“Zelfs als je letterlijk mensen bij de hand neemt om ze toe te leiden naar een groepsopleiding is er vaak nog de schaamte ‘oei, ik ga dat niet kunnen’.” - Professional

“Mijn zoon van 10 helpt mij, maar ik kan niet volgen wat hij allemaal doet op de computer.” - Burger

“Veel mensen hebben wel het instrument, maar niet de vaardigheden.” - Professional

“Ik doe niet aan online bankieren. Ik ga langs bij de bank om daar de computer te gebruiken. Nu gaat het nog, maar binnenkort niet meer. Dan moet ik een andere oplossing zoeken.” - Burger

“Het tempo ligt zo hoog dat zelfs mensen met een goede basiskennis vaak niet meer mee kunnen.” - Professional

“Ik durf vaak niet bellen omwille van mijn taalkennis van het Nederlands, voor mij is het dan wel heel gemakkelijk dat ik veel online kan regelen. Dan kan ik alles rustig bekijken en vertalen.” - Burger

”

Aanbevelingen

Stad Herentals blijft inzetten op een gevarieerd aanbod ter ondersteuning van e-inclusie, met oog op zowel materiaal al vaardigheden.

De nood aan het beschikbaar stellen van de juiste materialen, maar ook het aanleren van de juiste vaardigheden, blijft groot. Gezien de hoogdrempeligheid van groepsaanbod, is het ook hier belangrijk voldoende te differentiëren en het aanbod kenbaar te maken bij doelgroepen. Het reeds bestaande aanbod (vb. 't peeseeke, waar individuele ondersteuning mogelijk is), wordt verder bekend gemaakt. Ook de digipunten die worden opgericht binnen Neteland, kunnen hieraan bijdragen. Het aanbod van de digipunten wordt zoveel mogelijk op maat van kwetsbare inwoners uitgewerkt.

Stad Herentals zet in samenwerking met partners in op uniformiteit in de communicatie van het aanbod.

Om de herkenbaarheid van het aanbod te verhogen, is het belangrijk na te denken over goede branding en een duidelijke koepel waaronder de verschillende initiatieven naar buiten gebracht kunnen worden. De opstart van de 'digibanken' op niveau van Neteland kan hierin een eerste stap zijn. Belangrijk is dat zowel intermediairs als burgers op de hoogte worden gebracht van dit aanbod. Het is niet voldoende om dit via de klassieke communicatiekanalen te doen. Om een digitaal kwetsbare doelgroep te bereiken, is het belangrijk mond-tot-mondreclame te gebruiken en proactief mensen te informeren via brugfiguren en in de openbare ruimte.

Een mooi voorbeeld hiervan is de koepelnaam 'Vlieg', die wordt gebruikt om vrijetijdsactiviteiten aan te duiden die geschikt zijn voor gezinnen en kinderen en die door het duidelijke logo activiteiten makkelijk herkenbaar maakt.

Stad Herentals licht de eigen digitale communicatiekanalen, digitale aanvraagformulieren en digitale infopunten door op toegankelijkheid en vereenvoudigt deze waar mogelijk.

Een vaak weerkerend aandachtspunt is de onoverzichtelijkheid van digitale kanalen, zoals de stadswebsite. Ook het digitaal aanmelden voor scholen, jeugdkampen en ander aanbod verloopt voor velen nog heel stroef. Door te evolueren naar een logische opbouw met informatie in klare taal die zo weinig mogelijk kliks vraagt, verlaagt de stad de drempel voor personen met een basis digitale kennis. Hierbij moet er voldoende oog zijn voor leesbaarheid, een duidelijke flow, makkelijk taalgebruik en opties voor vertaling en voorleestoepassingen. Belangrijk is ook dat alle toepassingen zoveel mogelijk makkelijk te gebruiken zijn op een smartphone.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheid tot een digitaal afsprakenloket, waar burgers, met ondersteuning, hun digitale afspraken kunnen laten doorgaan in alle privacy.

Digitale afspraken zijn een heikel punt. Niet enkel moet je over het juiste materiaal beschikken, een digitaal overleg plannen, daarvoor aanmelden en audio en video instellen is voor velen onbegonnen werk. Er heerst een duidelijke nood aan een ruimte waar men naartoe kan om digitale afspraken te laten doorgaan. Waar men ondersteund kan worden bij de opstart van het overleg, maar nadien ook de privacy heeft om het overleg te laten doorgaan. Gezien het groeiende aanbod aan digitale afspraken en cursussen, ook bij essentiële hulp- en dienstverlening (vb. inburgeringscursussen, intakegesprekken agentschap integratie en inburgering), is er nood aan hands on begeleiding bij dit proces.

Stad Herentals zet proactief in op preventie van cybercrime.

In 2023 werden door de dienst preventie al twee infosessies omtrent de preventie van cybercrime georganiseerd. Deze werden heel positief onthaald en de vraag om deze uit te breiden naar de toekomst is groot. Belangrijk hierbij is ook hier te differentiëren en advies op maat in één op één gesprekken aan te bieden. De drempel naar groepsmomenten is groot. De angst om niet mee te kunnen of te moeten toegeven dat men al met cybercrime werd geconfronteerd is vaak nog groter. Hiervoor dient voldoende aandacht te zijn bij het aanbod. Samenwerkingen met welzijnsorganisaties om een aanbod te organiseren in een veilige ruimte kan hierbij helpen de drempel te verlagen.

Stad Herentals heeft een interne werkgroep die digitale toepassingen evalueert.

Stad Herentals zet een werkgroep op met experts in digitale toegankelijkheid en vertegenwoordiging vanuit verschillende doelgroepen om de digitale toepassingen te evalueren en bij te sturen. Deze werkgroep kent een duidelijke SPOC binnen de organisatie die als antennepunt fungeert bij advies over nieuwe toepassingen.

De werkgroep bestaat daarbij idealiter minimaal uit de experts e-inclusie Neteland, de dienst communicatie, de dienst ICT, dienst gelijke kansen en vertegenwoordigers van personen met buitenlandse herkomst en mensen in armoede. Het kan daarbij gaan over bijvoorbeeld vzw de fakkel of vzw de dorpel, LIGO, CVO,...

Opgroeien

Het thema 'opgroeien' is een ruim begrip. Voor de afbakening van dit rapport, legden we de focus op twee luiken: opvoedingsondersteuning en gelijke onderwijskansen.

In Herentals leeft 14.4% van de kinderen in armoede, dat is bijna twee procent hoger dan het Vlaamse gemiddelde²⁶. In alle Neteland gemeenten zien we de afgelopen tien jaar een stijging van het aantal kinderen dat in kansarmoede opgroeit. Dit maakt dat opvoedingsondersteuning, goede toegang tot kinderopvang en gelijke onderwijskansen essentieel zijn om die groep van kinderen en hun ouders te ondersteunen.

Op dit moment vindt in Herentals maar liefst 50% van de (aanstaande) ouders geen geschikte kinderopvang.²⁷ Kinderopvang is niet enkel stimulerend voor de ontwikkeling van het kind. Kinderopvang is ook essentieel in de weg naar gelijke kansen voor man en vrouw. Onderzoek²⁸ toont aan dat ouders van kinderen in kinderopvang vaker (en meer uren) werken. In gezinnen waarbij minstens één van de twee ouders thuis dient te blijven voor de opvang van het kind, gaat het in het overgrote merendeel van de gevallen nog over de moeder die deze taak opneemt. Dit is ook voelbaar in cijfers. In 2022 werkte in Herentals 84% van de mannen voltijds, terwijl slechts 42% van de vrouwen voltijds werkte.

Tot slot speelt ook de school een belangrijke rol in de ontwikkeling van het kind. Gelijke onderwijskansen liggen aan de basis van een eerlijke kans in een meritocratische samenleving. Uit onderzoek²⁹ blijkt dat ouderbetrokkenheid op school niet alleen de prestaties, maar ook het welzijn van het kind bevorderen. Uit datzelfde onderzoek blijkt

26 <https://www.opgroeien.be/kennis/cijfers-en-onderzoek/gezinsinkomen-en-kansarmoede>

27 digitaal loket Opvang Vlaanderen – cijfers loket kinderopvang Herentals

28 https://www.steunpuntwerk.be/files/publications/OW/OW_2023_2/OverWerk_2023_2_volledig_nummer.pdf#page=73

29 <https://repository.ubn.ru.nl/bitstream/handle/2066/121840/121840-OA.pdf>

ook het belang van de rol van de leerkracht in het stimuleren van die betrokkenheid. De betrokkenheid van ouders uit lagere sociaal-economische milieus en van cultureel-etnische minderheden wordt door leraren vaak onderschat en leraren voelen zich minder comfortabel in het contact met deze ouders dan in contact met ouders uit hogere sociaal-economische milieus en met dezelfde cultureel-etnische achtergrond als zijzelf.

Stad Herentals kent een uitgebreid en sterk scholennetwerk. De tevredenheid over de Herentalse scholen is ook groot, 92% van de ouders met schoolgaande kinderen in Herentals geeft aan tevreden te zijn over de school. Dit is hoger dan het Vlaamse gemiddelde (88%). Ondanks de ondersteuningsmaatregelen, geeft toch 4% van de bevroegde ouders aan moeilijkheden te hebben met het betalen van schoolkosten.

Conclusies bevestigingen opgroeien

Verwachtingen van ouders en leerkrachten lopen langs elkaar.

Ouders en leerkrachten hebben vaak uiteenlopende verwachtingen naar elkaar. Een aantal thema's, zoals cyberpesten, beperken zich niet enkel tot de context van de school of de thuisomgeving. Een goede communicatie en afstemming tussen ouders en scholen is daarom noodzakelijk. Deze communicatie wordt soms moeilijk door het gebrek aan taalkennis van de ouders. In Herentals spreekt 14% van de kinderen thuis een andere taal dan het Nederlands. Hoewel dit een verrijking kan zijn voor de taalverwerving van het kind, is het belangrijk om communicatie tussen ouders en scholen op elkaar te kunnen afstemmen. Ook zijn niet alle ouders even digitaal vaardig, waardoor informatie die op online schoolplatformen wordt geplaatst, niet altijd bekeken wordt.

Leerkrachten willen meer betekenen.

Uit de bevestigingen van leerkrachten tijdens de denkdag gelijke kansen, blijkt duidelijk dat de motivatie bij vele leerkrachten groot is om een stap verder te gaan en kinderen en gezinnen te ondersteunen en te begeleiden richting de juiste hulp- en dienstverlening. De mogelijkheden zijn vaak echter onvoldoende gekend. Daarnaast stroomt intern binnen de scholen de informatie vaak niet door, waardoor leerkrachten moeilijk bereikt worden.

Mobiliteit speelt een grote rol in de opvoeding van een kind.

Als ouder moet je veel verplaatsingen maken. Naar school, hobby's, de dokter, kind en gezin,... Het openbaar vervoer is vaak niet voldoende toereikend om op een vlotte manier tijdig overal te geraken. Dit maakt dat ouders in de keuze voor een school, hobby's enzovoort vaak beperkt zijn doordat ze weinig mobiel zijn.

It takes a village to raise a child: het belang van het sociaal netwerk.

Als ouder krijg je er plots tal van rollen en verantwoordelijkheden bij. Ouders die niet over een eigen netwerk beschikken, staan voor de meeste zaken alleen in. Dit wordt, zeker in combinatie met sociaal isolement, als enorm zwaar ervaren. Het is noodzakelijk een 'vangnet' te hebben, zowel praktisch als mentaal. Activiteiten die kinderopvang aanbieden, verlagen de drempel voor ouders om deel te nemen. Het ontmoeten van andere ouders tijdens die activiteiten, kan leiden tot de opbouw van het eigen netwerk.

“

“Het jeugdwelzijnsaanbod is enorm gegroeid in Herentals, maar het aanbod voor ouderondersteuning ontbreekt nog.” - Professional

“Contact met andere ouders doet deugd. Het is makkelijker met hen te praten over problemen dan met bijvoorbeeld kind en gezin. Dan ben je bang voor een oordeel.” - Burger

“In Antwerpen op school deden we bij het begin van het schooljaar een huisbezoek bij elk kind. Dat was intensief, maar geeft zoveel meer informatie over de situatie en begrip naar het kind en de ouders toe.” - Professional

“Als ouder ben je altijd bang voor het oordeel van anderen. Je wilt je kinderen wel het beste gunnen hoor.” - Burger

“Eigenlijk hebben ouders ook een vriendenboekje nodig.” - Professional

”

Ouders hebben nood aan een 'veilige ruimte' om over opvoeding te spreken.

Opvoeding is een heel persoonlijk begrip, dat vaak gepaard gaat met grote culturele verschillen. Daarnaast is de manier van opvoeden vaak sterk verbonden met de persoonlijke identiteit van de ouders, waardoor ouders zich extra kwetsbaar voelen bij kritiek. Het is belangrijk dat gesprekken rond opvoeding in een veilige ruimte kunnen gebeuren. Uitwisseling met andere ouders wordt daarbij als grote meerwaarde ervaren. Ook een vroedvrouw of arts waarmee een goede vertrouwensband is opgebouwd, kan een versterkende rol spelen bij de opvoeding van het kind en in de perinatale fase.

Nood aan extra aandacht voor kinderen en ouders tijdens 'de eerste duizend dagen'.

Het aanbod van Huis Van Het Kind wordt als waardevol ervaren, maar beperkt zich tot infomomenten en speelbabbels in groep. Er wordt geen individuele begeleiding of spreekuur aangeboden. Ouders (in spé) kunnen hiervoor terecht bij een medische professional, zoals de huisarts, maar die drempel werd door de bevraagde ouders vaak als (te) hoog ervaren.

Er is in het psycho-sociale hulpverleningsnetwerk nog weinig specifieke kennis en begeleiding rond kwetsbaarheid in de perinatale fase. Ouders met verslavingsproblematiek zijn daarbij extra kwetsbaar, door het 'taboe' dat hierop naar hun gevoel nog rust bij veel artsen en verpleegkundigen.

Het niet vinden van de geschikte kinderopvang zorgt daarnaast voor veel stress. Wanneer er wel opvang wordt gevonden, is de wachttijd vaak lang en is de kostprijs van de opvang vaak (te) hoog. Voor ouders die niet over een steunend sociaal netwerk beschikken, is er in dat geval geen alternatief dan zelf thuis te blijven tot het kind naar school gaat, met vaak verstrekkende financiële gevolgen.

Tot slot krijgen ouders met buitenlandse herkomst vaak te maken met veel oordeel. Wanneer de opvoedingsgewoonten in de cultuur van het land van herkomst ver liggen van de opvoedingsgewoonten en verwachtingen in België, wordt het moeilijk hier een gezonde balans in te vinden.

Als ouder in kwetsbare situatie, moeten er moeilijke keuzes worden gemaakt.

Vanaf de geboorte van een kind, wordt dit de prioriteit. Voor ouders in een kwetsbare situatie, betekent dit vaak het eigen leven en participatie 'on hold' zetten om ruimte te maken voor het kind. Dit heeft in veel gevallen een grote mentale impact. Het is belangrijk kwetsbare ouders te ondersteunen in hun veerkracht en het vinden van een balans tussen goede zorg voor het kind enerzijds en zelfzorg om veerkracht te behouden anderzijds. Dit gaat in veel gevallen gepaard met een schuldgevoel bij ouders dat nog vaak wordt ervaren als 'taboe' om te bespreken. Er is daarvoor weinig laagdrempelige hulpverlening beschikbaar.

Ouders, maar ook intermediairs, zijn te weinig op de hoogte van het aanbod naar ondersteuning voor zowel de ouder als het kind.

Ouders vinden hun weg niet in het hulp- en dienstverleningslandschap. Het aanbod is erg versnipperd, waardoor dit moeilijk te vinden is. Ook hulpverleners en leerkrachten geven aan dat ze in die rol als brugfiguur willen staan om toe te leiden naar het juiste aanbod, maar ook zij botsen op de versnippering van het aanbod. Hierdoor worden veel kansen gemist.

Kinderen van ouders van buitenlandse herkomst nemen een grote verantwoordelijkheid op.

Bij gebrek aan sociale tolken, zijn anderstalige ouders in afwachting van Nederlandse les vaak afhankelijk van de kinderen om mee te vertalen. Vooral op het oudste kind komt op dat moment vaak een grote druk te liggen. Ze worden mee verantwoordelijk voor administratie, vertalen bij (soms delicate) afspraken voor de ouders en het contact tussen de ouders en de school. Dit maakt dat er weinig ruimte is voor vrije tijd. Ouders vinden hierin moeilijk de juiste ondersteuning. Wanneer een sociaal netwerk ontbreekt om in een tolk te voorzien, is dit vaak de enige oplossing. Voor afspraken met de sociale dienst, zijn er doorgaans voldoende mogelijkheden. Vooral bij afspraken bij andere diensten, verenigingen of medische afspraken vormt dit een moeilijkheid. Om ook deze kinderen de kans te geven op een zo zorgeloos mogelijke kindertijd, is het belangrijk hiervoor oog te hebben en in voldoende ondersteuningsmogelijkheden te voorzien.

Aanbevelingen

Stad Herentals organiseert en promoot laagdrempelige activiteiten gericht op ouders, in samenwerking met partners.

Activiteiten voor (kwetsbare) ouders gaan idealiter gepaard met kinderopvang of de mogelijkheid om het kind mee te nemen en samen te participeren. Vrije inloopmomenten, zoals de speelbabbel, worden als een grote meerwaarde ervaren. Activiteiten waarbij vooraf niet moet worden ingeschreven hebben de voorkeur.

Er zijn veel spelers met degelijk aanbod. Het is daarbij in eerste instantie de rol van de stad om deze te ondersteunen in het ontsluiten en toegankelijk maken van hun aanbod. Waar nodig, organiseert de stad eigen activiteiten. Een goed voorbeeld hiervan is het BOA decreet.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheden tot de uitrol van een 'fysiek' Huis van het Kind waar ouders ook terecht kunnen voor het bespreken van vragen tijdens een spreekuur.

Er is meer nood aan laagdrempelige individuele begeleiding en een veilige plek waar ouders (in spé) terecht kunnen met hun vragen. Huis van het Kind zou hiervoor de ideale uitvalsbasis kunnen zijn. Hiervoor kan de samenwerking met medische professionals, maar ook studenten vroedkunde onderzocht worden. Een sterk voorbeeld van zo'n samenwerking is het project 'buddy aan de wieg' in stad Antwerpen, waarbij kwetsbare mama's tijdens het schooljaar een student vroedkunde als buddy krijgen toegewezen om hen te begeleiden naar afspraken en bij vragen.

Op een spreekuur kan in dat geval psychosociale en basis medische opvolging gebeuren, maar kunnen ook vragen naar de ondersteuning in het vinden van bijvoorbeeld kinderopvang idealiter gesteld worden.

Hierbij kan onderzocht worden of dit Huis van het Kind gekoppeld kan worden aan een nieuwe locatie voor stedelijke kinderopvang het Hummeltjeshof.

Stad Herentals werkt samen met partners aan een duidelijk overzicht van het aanbod opvoedingsondersteuning en onderwijs en werkt samen met brugfiguren en intermediairs om dit aanbod te verspreiden.

Door de versnippering van het aanbod, vinden ouders en hulpverleners de weg niet meer. Het is daarom belangrijk om zoveel mogelijk informatie te bundelen op maat van de

verschillende noden. Dit houdt enerzijds het bundelen van informatie online in, zodat deze makkelijk raadpleegbaar is door partners en digitaal geletterde burgers. Anderzijds is er nood aan 'fysieke' communicatie met een duidelijk overzicht dat meegenomen kan worden door brugfiguren en intermediairs bij gesprekken om een goede doorverwijzing te doen.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheden tot het uitbreiden van het aanbod sociale tolken bij afspraken om kinderen van anderstalige ouders te ontlasten.

Het niet vinden van een tolk voor belangrijke afspraken, zorgt voor veel stress bij zowel ouders als kinderen. Daarnaast kan zo'n vorm van parentificatie leiden tot langdurige negatieve impact op de ontwikkeling van het kind. Het is daarom belangrijk te onderzoeken in hoeverre er bijkomende ondersteuning op het gebied van vertalen kan georganiseerd worden. Een goed voorbeeld hiervan zijn de 'vertaalfrijwilligers' van stad Antwerpen, die anderstalige nieuwkomers die dezelfde moedertaal of contacttaal spreken mee begeleiden naar praktische afspraken en ter plaatse helpen vertalen. Daarnaast worden ook art. 60 medewerkers ingezet als sociale tolk en onthaalmedewerker. In stad Geel wordt dit grotendeels opgevolgd door medewerkers met een andere moedertaal dan het Nederlands die tijdens de werkuren ingezet worden als tolk.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheden naar het uitbreiden van kinderopvangplaatsen en de begeleiding van ouders (in spé) richting kinderopvang.

Kinderopvang geeft ouders de ruimte om tijd in te vullen door te werken en aan zelfzorg te doen. Kinderopvang heeft daarnaast ook een positief effect op de ontwikkeling van het kind. Het vinden van een geschikte kinderopvangplaats opent dus heel wat deuren. Vandaag wordt die plaats in veel gevallen niet (of te laat) gevonden. Het is belangrijk om in de creatie van kinderopvangplaatsen rekening te houden met betaalbare en bereikbare kinderopvang. Daarnaast is het belangrijk te sensibiliseren over het belang van kinderopvang en hier cultuursensitief mee om te gaan.

Hulp- en dienstverleners hebben verhoogde aandacht voor het mentaal welzijn van ouders.

Om een goede ouder te kunnen zijn, is er een bepaalde veerkracht nodig. Ouders geven aan snel hun eigen noden opzij te zetten voor die van hun kinderen. Hieraan is echter een keerzijde. Sociaal isolement en gebrek aan participatie, heeft ook een impact op de participatie en het welzijn van het kind. De twee gaan hand in hand en het is daarom belangrijk om ouders voldoende te informeren over de mogelijkheden voor laagdrempelige participatie en waar nodig psychische hulpverlening.

Stad Herentals werkt samen met de scholen aan een ondersteuningskader om scholen te ondersteunen in het versterken van welzijn op school en ouderbetrokkenheid.

Ouderbetrokkenheid op school heeft een positieve impact op het welzijn en de leerprestaties van het kind. We merken dat ouders en leerkrachten vaak uiteenlopende verwachtingen hebben van elkaar en dat er in beide richtingen vooroordelen leven. Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheden tot een ondersteuningskader dat leerkrachten en scholen kan helpen zich te sterken in het volbrengen van hun kernopdracht in een steeds complexere samenleving. De aandacht daarbij ligt op ouderbetrokkenheid verhogen en verhogen van het welzijn.

Het verhogen van ouderbetrokkenheid wordt gestimuleerd door sensibiliseren van ouders door activiteiten van Huis Van Het Kind en het verderzetten van de samenwerking met Ligo Kempen die hierrond cursussen aanbiedt op school. De stad denkt samen met scholen

na over initiatieven die zij kunnen organiseren om ouderbetrokkenheid te verhogen (vb. oudercafés, afleggen van huisbezoeken,...). De stad onderzoekt daarnaast de mogelijkheid om in samenwerking met partners als het agentschap integratie en inburgering of Hivset vormingen cultuursensitief werken aan te bieden aan leerkrachten om hen te ondersteunen in het slaan van de brug naar ouders met buitenlandse herkomst.

Voor het ondersteunen van het welzijn van kinderen op school onderzoekt stad Herentals de mogelijkheid tot het doortrekken en uitbreiden van de subsidie voor het aankopen van duurzame methodieken, materialen of vormingen voor leerkrachten om welzijn en veerkracht van kinderen op school te verhogen.

Vrijetijdsparticipatie

Vrijetijdsparticipatie is een basisrecht, alleen is het dat in praktijk niet voor iedereen. Voor velen is vrije tijd een 'luke' waaraan niet voldaan kan worden. Uit de participatiesurvey³⁰ van 2022 blijkt dat vrijetijdsparticipatie in de lift zit. Vooral ouderen en jongeren nemen vaker deel aan sociale, culturele en sportieve activiteiten. Anderzijds toont dit rapport ook aan dat de sociale kloof binnen vrijetijdsparticipatie blijft bestaan. Vooral bij de meer klassieke vormen van cultuur, neemt het verschil in participatie tussen hoog- en laagopgeleiden sterk toe.

Ook de impact van corona was niet te onderschatten op het participatieniveau. Vooral onder ouderen lijkt de drempel sterk verhoogd te zijn om opnieuw deel te nemen aan sportieve, culturele of sociale activiteiten.

In Herentals hadden in 2023 4254 personen recht op een UiTPAS met kansentariaf op basis van verhoogde tegemoetkoming, goed voor bijna 15% van de inwoners. Deze 15% van de Herentalse inwoners hebben een beperkt inkomen, waardoor vrijetijdsparticipatie vaak geen prioriteit is. In 2023 werden 1027 UiTPAS-kaarten met kansentariaf uitgereikt. Daarmee namen 720 personen 3012 kortingen op bij 65 organisatoren. Een mooi bereik, al betekent dit ook dat 30% van de personen die een UiTPAS met kansentariaf ophaalde deze nog niet gebruikte voor participatie aan vrijetijdsactiviteiten.

Buiten de financiële drempel, spelen er echter nog heel wat andere drempels mee in het participeren aan vrije tijd, die veel vaker uit het oog verloren worden. We hanteerden daarom bij het bevrigen van dit thema de 9 B's van toegankelijkheid³¹ als leidraad:

- Bereikbaarheid (in ruimte, fysiek en tijd)
- Beschikbaarheid (hindernissen zoals administratieve drempels en wachtlijsten)
- Betaalbaarheid (de toegangsprijs, maar ook de vervoerskost, mentale kost, kosten kinderopvang,...)
- Bruikbaarheid (in hoeverre voldoet het aan de behoeften)
- Begrijpbaarheid (wordt er duidelijk gecommuniceerd)
- Betrouwbaarheid (is er gegronde angst voor vb. vooroordelen)
- Bekendheid (bereikt de communicatie de doelgroep)
- Begripvol (is er aandacht voor inclusie en culturele gevoeligheden)
- Betreedbaarheid (is het mogelijk deel te nemen met alle aspecten van identiteit, zoals kledij, tatoeages, religieuze symbolen,...)

30 <https://www.publiq.be/nl/inzichten-en-praktijk/hoe-gaat-het-met-de-vrijetijdsparticipatie-in-vlaanderen>
31 <https://www.integratie-inburgering.be/nl/wat-kunnen-we-voor-jou-doen/ondersteuning-voor-je-organisatie-of-lokaal-bestuur/participatie/kwetsbare-groepen-met-een-migratieachtergrond-bereiken/9-bs-van-toegankelijkheid>

Conclusies bevragingen vrijetijdsparticipatie

Betaalbaarheid: structureel ondergebruik van kortingen.

Er zijn de voorbije jaren in stad Herentals heel wat inspanningen geleverd om vrijetijdsparticipatie betaalbaar te maken. De UiTPAS met kansentarieef werd uitgerold, bij de sociale dienst kan een socio-cultureel participatiefonds ondersteunen, er kwamen twee Rap Op Stap balies, de subsidie maatschappelijk kwetsbare jongeren werd uitgebreid met de mogelijkheid tot aankoop materialen, de stad voorziet in subsidies voor cultuurparticipatie aan doelgroepen,... toch lijkt vrije tijd voor velen onbetaalbaar.

Niet altijd omdat de voordelen ontoereikend zijn, wel omdat ze te vaak onbekend blijven. Ondanks de inspanningen rond de communicatie voor de UiTPAS met kansentarieef, blijkt bij de bevraging dat heel wat mensen niet weten welke voordelen deze biedt.

Daarnaast lopen de kosten voor verplaatsing vaak op indien er geen openbaar vervoer beschikbaar is. Personen die minder mobiel zijn en niet over eigen vervoer beschikken, kunnen gebruik maken van de minder mobiele centrale, maar veel bevroagden geven aan dat dit voor hen onbetaalbaar blijft. Vooral voor verplaatsingen vanuit de deelgemeenten kunnen de kosten oplopen, aangezien er op dit moment geen vrijwillige chauffeurs in Morkhoven of Noorderwijk wonen. De verplaatsing van de vrijwilliger van thuis naar de oppiklocatie en terug, wordt mee in rekening gebracht. Ook een taxi behoort dan niet tot de middelen en velen beschikken niet over een fiets of kunnen zich daarmee niet verplaatsen omwille van kinderen die mee rijden. De minder mobiele centrale staat ook steeds meer onder druk. Sinds het nieuwe mobiliteitsplan van de lijn, is het aantal aanvragen verdubbeld. Dit maakt dat het aanbod niet toereikend is om tegemoet te komen aan de vraag.

Dit maakt dat de mentale kost van activiteiten soms te hoog wordt. Het proces van de voorbereiding wordt te moeilijk. Zowel het uitzoeken van kortingen als het uitzoeken van vervoer en kinderopvang, maakt dat velen het opgeven.

Bekendheid en begrijpbaarheid: brood en spelen en een lege arena.

Het vrijetijdsaanbod in Herentals is groot. Zowel het stadseigen aanbod als het aanbod vanuit verenigingen is zeer uitgebreid. Toch blijkt dat heel wat mensen nog niet bereikt worden. De vaakst vermelde reden daartoe is het niet kennen van het bestaande aanbod. Ook hier speelt versnippering een grote rol. Daarnaast is het niet bij alle activiteiten duidelijk of deze wel toegankelijk zijn voor iedereen (vb. fysieke toegankelijkheid, welk taalniveau is er vereist, kan je vrij inlopen of niet,...). Mensen die drempels ervaren in participatie, hebben nood aan duidelijke info vooraf om negatieve ervaringen te vermijden. Ook partners zijn vragende partij voor een duidelijk overzicht. Een duidelijke website kan daartoe bijdragen, maar vooral momenten als denkdagen en beurzen waarop het aanbod zichtbaar wordt gemaakt, worden daarbij als een grote meerwaarde ervaren.

Bereikbaarheid: mobiliteit als groeiende uitdaging.

Bij uitstek voor inwoners van de deelgemeenten die niet over eigen vervoer beschikken, is het zeer moeilijk de activiteiten, die hoofdzakelijk in Herentals plaatsvinden, te bereiken. Met het nieuwe vervoersplan van de lijn, wordt deze bereikbaarheid een alsmaar grotere uitdaging. Voor mensen die over een beperkt sociaal netwerk beschikken, is het meerijden met anderen vaak geen optie.

Ook het tijdstip van een activiteit is veel bepalend. Opvallend is dat veel gratis activiteiten

overdag worden georganiseerd. Dat maakt dat een grote groep mensen die werken, naar school gaan, overdag op kinderen passen of andere verantwoordelijkheden hebben hier uit de boot vallen. Het is belangrijk het aanbod voldoende te spreiden en op elkaar af te stemmen.

Betrouwbaarheid: een bekend gezicht helpt de drempel over.

De eerste stap zetten naar een activiteit is een grote drempel. Bij veel doelgroepen speelt de angst voor uitsluiting een grote rol. Wat als helpend wordt ervaren, is het zien van een vertrouwd gezicht. Dit kan zowel een organisator (vb. hulpverlener, animator,...) zijn als iemand die met hen mee kan gaan (vb. buddy, outreacher, brugfiguur).

Het is belangrijk moeilijk bereikbare doelgroepen in eerste instantie te vinden in een voor hun veilige ruimte. Het inzetten van buddy's en brugfiguren kan daarbij enorm helpen, maar ook het organiseren van aanbod op locatie om mensen kennis te laten maken met de werking heeft een positief effect.

Tot slot wordt ook een grote meerwaarde gezien in de aanwezigheid van een beroepskracht (vb. vroeger in jeugdhuis den tiener, bij SKS Herentals,...) die de brug tussen welzijn en vrije tijd kan maken.

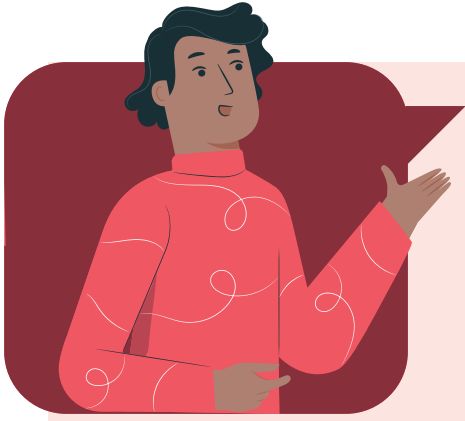
Begripvol: nood aan sensibilisering omtrent inclusief en cultuursensitief werken.

Een warm onthaal kan het verschil maken tussen een positieve of negatieve eerste ervaring. Een warm onthaal is per definitie een onthaal dat open staat voor iedereen, waarbij er oog is voor uiteenlopende kwetsbaarheden en voor diversiteit. Dat wordt op dit moment nog niet altijd zo ervaren. Er is veel verschil tussen aanbieders, maar vooraf is het moeilijk te weten welke verenigingen je zullen omarmen en welke niet. Dit verhoogt de drempel voor een eerste contact. Het is belangrijk dat organiserende stadsdiensten, maar ook verenigingen, ondersteund worden in het cultuursensitief en inclusief werken.

Betreedbaarheid: iedereen welkom! Maar ook helemaal?

Wanneer we met onze activiteiten een divers publiek willen betrekken, is het belangrijk dat de activiteit ook divers betreedbaar is. Dit blijkt niet altijd evident. Kledingvoorschriften bij activiteiten zijn een systematische vorm van uitsluiting voor bepaalde groepen. Het niet kunnen dragen van een hoofddoek, maar ook bijvoorbeeld het niet mogen dragen van losse zwembroeken of zwemkledij die de armen en benen bedekt in het Netepark, zorgen ervoor dat bepaalde groepen niet kunnen deelnemen. Vaak zijn deze voorschriften er aanvankelijk gekomen in kader van veiligheid of hygiëne, welke geldige redenen zijn. Het is echter belangrijk voor elke van dit soort activiteiten te bekijken of dit effectief een gevaar vormt bij deelname of de hygiëne in het gedrang brengt. Indien dat het geval is, is het belangrijk dat duidelijk mee te delen bij de activiteiten.

Vooraf voor jongeren, waarbij expressie in kledij en uiterlijke kenmerken een belangrijk onderdeel vormt van het vormen van de eigen identiteit, geven kledingvoorschriften een onveilig gevoel en het gevoel niet zichzelf te mogen zijn.

“

“Als het aanbod gratis is, zijn er toch geen drempels?” - Professional

“Voor mensen met een beperking, begint het allemaal met er te geraken.” - Burger

“Activiteiten moeten gespreid zijn, gratis activiteiten zijn vaak overdag. Voor ouderen is dat goed. Maar voor mensen die werken, is dat vaak geen mogelijkheid.” - Professional

“Voor mensen met een verslaving wordt er vaak doelgroepgericht aanbod georganiseerd. Je hebt vaak het gevoel echt een ‘aparte groep’ te zijn, buiten de maatschappij.” - Burger

“Niet alles moet georganiseerd zijn, jongeren willen ook gewoon ergens kunnen ‘hangen’.” - Professional

“Ik heb wel een UitPAS met kansentaref, maar ik doe er niets mee, ik zou niet weten wat je er mee kan.” - Burger

”

Beschikbaarheid: de paradox van het inschrijvingsformulier.

Veel vrijetijdsactiviteiten zijn vooraf te reserveren door een inschrijving of door de aankoop van een ticket. Door je in te schrijven of een ticket aan te kopen, ben je zeker van je deelnemersplek. Voor heel wat mensen is het echter niet evident om zo ver vooruit te plannen. Wanneer een activiteit aan het einde van de maand valt, is het voor mensen in armoede niet evident in te schatten of die financiële ruimte er dan nog zal zijn. Voor mensen met een slechte gezondheid, is het moeilijk in te schatten of het die dag zal lukken om te participeren en voor wie geen eigen vervoer heeft, is het eerst zoeken naar een manier om ter plaatse te geraken.

Wat een manier moet zijn om een plek te verzekeren, is vaak een extra drempel. Tickets en plaatsen zijn vaak snel uitverkocht bij populaire activiteiten. Daarnaast gebeurt het inschrijven veelal online, waarbij burgers stoten op een ingewikkelde procedure die niet voor iedereen toegankelijk is. Op die manier, wordt vooraf inschrijven vaak als een extra stressfactor en reden om maar niet in te schrijven gezien.

Bruikbaarheid: de weg naar inclusie is geplaveid met exclusief aanbod.

De weg naar het reguliere vrijetijdsaanbod wordt nog te weinig gevonden door meer kwetsbare inwoners. Hoewel er al heel wat stappen zijn gezet, liggen er nog veel kansen om het vrijetijdsaanbod steeds meer inclusief te maken. Vooral anderstaligen en personen met een beperking botsen hier vaak nog op.

Anderzijds wordt er door zowel burgers als partners aangegeven dat exclusief aanbod soms ook net fijn en nodig is. Het is vaak de eerste stap naar participatie. Weten dat iets specifiek op basis van je noden wordt georganiseerd, zorgt voor een veiligheid. De stap van dat specifieke aanbod naar het huidige reguliere aanbod nadien is vaak echter nog te groot.

Belangrijk is dat burgers duidelijk aangeven hierover gehoord te willen worden. Hoewel er steeds meer participatief gewerkt wordt, worden een aantal groepen hierin vaak nog te weinig bevraagd en worden voornamelijk reguliere deelnemers betrokken in deze processen.

Aanbevelingen

Stad Herentals versterkt de link tussen de sectoren welzijn en vrije tijd door de oprichting van een lokale werkgroep vrijetijdsparticipatie

Er beweegt heel wat op het gebied van vrijetijdsparticipatie. Zowel binnen het welzijnsluik als het vrijetijdsluik worden er nieuwe initiatieven opgestart om vrijetijdsparticipatie te bevorderen. De 'ad hoc' samenwerkingen tussen de sector welzijn en sector vrije tijd waren tot nu toe succeservaringen. Om deze samenwerking meer structureel te laten plaats vinden, kunnen gezamenlijke ambities verankerd worden in doelstellingen die de aandacht krijgen die ze verdienen.

De werkgroep dient daarnaast oog te hebben voor signalen vanuit de doelgroepen en deze terug te koppelen op beleidsniveau om een aanbod te blijven vormgeven op maat. De werkgroep heeft niet de intentie louter intern te werken, maar betreft ook externe partners in projecten en vertaalt goede praktijken naar verenigingen ter ondersteuning.

Stad Herentals organiseert jaarlijks netwerk- en participatiedagen om het vrijetijds- en welzijnsaanbod kenbaar te maken bij partners, brugfiguren en intermediairs.

De dienst gelijke kansen organiseerde in kader van dit onderzoek een denk- en netwerkdag in het voorjaar van 2023. Partners gaven daar aan nood te hebben aan dat soort netwerken en inspraakmomenten en dat dit ook een kans zou zijn om aanbod kenbaar te maken, bijvoorbeeld in de vorm van jaarlijkse 'beurs'. Dit geeft de kans vragen te stellen, wat het aanbod meer 'tastbaar' maakt bij doorverwijzing.

Stad Herentals ondersteunt verenigingen in het inclusief en cultuursensitief werken.

De stad heeft een groot eigen vrijetijdsaanbod, maar er zijn ook tal van verenigingen actief die een kwalitatief aanbod brengen. Niet al die verenigingen beschikken over de beroepskracht om een ondersteuningskader uit te werken en te implementeren. Stad Herentals gebruikt de good practices en opgebouwde expertise binnen de eigen werking om deze te delen met verenigingen en hen zo te ondersteunen in het verhogen van de cultuursensitiviteit en inclusie binnen hun vereniging.

Stad Herentals verlaagt de drempel van werkingen zoals de bib en het cultuurcentrum door deze ruimten open te stellen voor andere vormen van laagdrempelige ontmoeting.

De eerste keer fysiek een culturele instelling betreden, blijft een grote drempel. Velen weten niet wat te verwachten, zijn bang om het verkeerde te doen of te zeggen en zo uit de toon te vallen. Een eerste bezoek brengen in een ander kader, kan die drempel verlagen. De foyer van het cultuurcentrum en de open ruimten in de bib lenen zich perfect tot ontmoeting buiten de 'reguliere' werking. Zo kunnen activiteiten van ontmoetingsruimten op verplaatsing gekoppeld worden aan de foyer van het schaliken of de bib van Herentals. Daar kan een eerste introductie gebeuren in de werking, op een informele, laagdrempelige manier en in de veiligheid van een gekende groep.

Stad Herentals verlaagt de drempel voor individuele deelname aan activiteiten door groepsuitstappen door verenigingen en vzw's te promoten.

Een eerste individuele deelname is voor velen een (te) grote stap. Bevraagden geven aan dat de deelname in een gekende groep veiliger aanvoelt. Door subsidiereglementen aan te bieden die de kosten voor een uitstap en omkadering (vervoer, oppas) verlaagt en die sterk te promoten, krijgen verenigingen en vzw's die met kwetsbare burgers werken de kans actief mee toe te leiden tot het vrijetijdsaanbod. Belangrijk is dat deze reglementen zo eenvoudig mogelijk toepasbaar zijn, om ook de administratieve drempel voor verenigingen en organisaties klein te houden.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheid tot het proactief vragen van toestemming voor het verspreiden van gerichte informatie over de voordelen van de UiTPAS met kansentarifief bij de aanmaak van de pas.

Veel inwoners geven aan niet op de hoogte te zijn van bepaalde voordelen en rechten. Tegelijkertijd weerhoudt de GDPR wetgeving de stadsdiensten ervan burgers proactief te informeren over die rechten. Indien bij aanmeldformulieren, aankoop UiTPAS, aanvraag van een subsidie,... de toestemming gevraagd kan worden om over relevante rechten geïnformeerd te worden, kunnen meer burgers rechtstreeks bereikt worden.

Stad Herentals treedt, ook met het klassieke vrijetijdsaanbod, buiten de eigen deuren.

De mobiliteitskwestie enerzijds en de drempel die burgers ervaren voor het betreden van een nieuwe locatie anderzijds, maken dat het heel wat mensen niet lukt om deel te nemen aan regulier aanbod. Door regelmatig activiteiten buiten de eigen deuren te organiseren, kan de stad beide drempels verlagen. Goede voorbeelden hiervan zijn het organiseren van buurtsport, het organiseren van culturele voorstellingen op straat of buitenlocaties of HetPALEIS dat met een theaterbus naar scholen en wijken trekt. Ook in Herentals werd hier al, met succes, mee geëxperimenteerd. De speelbus en verhalenweverij die naar de wijken trekken, werden erg positief geëvalueerd.

Gezondheid

Toegang tot betaalbare gezondheidszorg is een basisvereiste voor iedereen. Herentals profileert zich als 'zorgstad'. Met een eigen ziekenhuis, een wijkgezondheidscentrum en tal van huisartsen en apothekers actief op het grondgebied, is gezondheidszorg voor niemand ver weg. Toch vindt nog lang niet iedereen de weg. Dit is een belangrijk aandachtspunt, zeker gezien de hoge grijze druk in Herentals en de aanwezigheid van een groot aantal personen met een handicap (erkend door DG pmeh). Het aantal personen met een handicap steeg zo van 1436 personen in 2013 tot 2242 personen in 2023.³²

Stad Herentals zet al in op verslavingshulp in samenwerking met CAW. In 2023 begeleidden de drughulpverleners in Herentals 199 cliënten³³. 148 daarvan waren tussen de 25 en 49 jaar en maken dus deel uit van de 'actieve bevolking'. Vanuit het ziekenhuis gebeurden 27 verwijzingen naar de drughulpverlening. In 2023 nam de vraag vanuit intermediairs voor vorming en preventief werken omtrent verslaving sterk toe.

Het centrum voor geestelijke gezondheidszorg (CGG) houdt op dit moment al zitdagen bij de sociale dienst van het OCMW. Ook voor het lokaal dienstencentrum worden de mogelijkheden tot aanbieden van psychologische zorg momenteel onderzocht. Op deze manier kan betaalbare en laagdrempelige geestelijke gezondheidszorg dichterbij de burger worden gebracht.

Ook betaalbaarheid blijft een moeilijk gegeven bij gezondheidszorg. Ondanks de sociale vangnetten en een meer proactieve rechtentoekekening, blijft dit voor velen een zorg. De sociale dienst reikt daarom, bovenop het eventuele leefloon, financiële steun aan voor personen waarvoor deze gezondheidszorg onbetaalbaar blijft.

Financiële steunen voor medische kosten door de sociale dienst	2020	2021	2022	2023
Kosten medische verzorging	15	22	16	22
Farmaceutische kosten	9	12	15	14
Totaal	24	34	31	36

³² <https://herentals.incijfers.be/dashboard/gezondheid>

³³ <https://lookerstudio.google.com/u/0/reporting/9e8e0e5d-6472-4ef2-b4e5-bc956312684e/page/yXsjD>

Tegelijkertijd komen er alarmerende signalen vanuit de wereld van medische professionals. Zo publiceerde de standaard een artikel “Meer en meer tandartsen weigeren patiënten aan wie ze te weinig verdienen.”, waarin te lezen stond dat patiënten met verhoogde tegemoetkoming vaker geweigerd worden. (20/11/2023) De artsenvakbond (BVAS) trekt daarbij de toekenning van verhoogde tegemoetkoming aan bepaalde mensen in twijfel.

In diezelfde periode publiceert sociaal.net een artikel dat leest “Eén op drie artsen vindt dat mensen in armoede de verkeerde prioriteiten stellen.”³⁴ Daarbij blijkt dat artsen het een hoge drempel vinden om te werken met mensen die in armoede leven. Ze zijn zich vaak ook niet bewust van alle factoren die spelen in het leven van mensen in armoede en de impact daarvan op beslissingen. Eén op drie artsen geeft daarbij aan dat mensen in armoede de verkeerde prioriteiten stellen. Zelfs 14% zegt dat mensen in armoede zich te weinig inspannen.

Tot slot geven artsen aan dat mensen in armoede vaak wel geholpen worden, maar een suboptimale oplossing wordt aangereikt, omwille van de betaalbaarheid. Zo wordt een structurele gezondheidskloof in de hand gewerkt.

Dit is een zorgwekkend signaal, aangezien armoede een grote impact heeft op de gezondheid. Gezondheidszorg wordt vaker uitgesteld, maar daarnaast roken mensen in armoede vaker, verbruiken ze vaker meer alcohol en hebben ze vaker overgewicht. De stress waarmee mensen in armoede geconfronteerd worden, leidt daarbovenop vaker tot psychologische problemen, waarvoor moeilijk een betaalbare oplossing gevonden wordt zonder op jarenlange wachtlijsten terecht te komen.

Uit de preventiebarometer van sciensano³⁵ blijkt daarnaast dat 15.2% van de bevolking over beperkte gezondheidsvaardigheden beschikt en dat de gezondheidsvaardigheden van 3.3% volledig ontoereikend zijn. Gezondheidsvaardigheden worden gedefinieerd als “vaardigheden nodig voor het vinden, begrijpen, evalueren en toepassen van gezondheidsinformatie om weloverwogen beslissingen te nemen over gezondheid.

Uit datzelfde onderzoek van sciensano blijkt opnieuw dat de geestelijke gezondheid van de Vlaamse bevolking (18 jaar en ouder) onder druk staat. Bijna 1/3^e van de bevrageden geeft aan een slechte geestelijke gezondheid te hebben. Slechts 9.8% van de bevrageden geeft aan een hoge levenstevredenheid te hebben. 3 Op 10 van de personen die aangeeft een slechte geestelijke gezondheid te hebben, heeft nog nooit hulp gezocht (bij vrienden, familie of professioneel).

Bevrageden geven het belang van een vak ‘geestelijke gezondheid’ op school en het aanmoedigen van media om boodschappen te geven die een realistisch, gevarieerd en gezond lichaamsbeeld tonen aan. Ze vinden het vanuit de overheid belangrijk dat er enerzijds geïnformeerd wordt over gezondheid en gezonde keuzes, anderzijds dat gezonde keuzes (zoals voeding) betaalbaar worden gemaakt voor iedereen.

Ook uit onderzoek³⁶ van Statbel blijkt de impact van ziekte op geluksgevoel en gezondheid. Daaruit blijkt immers dat slechts 37.3% van de langdurig zieken zichzelf als ‘overwegend gelukkig’ beschouwt. Wel 27.3% van de langdurig zieken geeft aan zich altijd of meestal eenzaam te voelen.

34 [https://sociaal.net/opinie/kennis-artsen-over-armoede/?utm_source=Sociaal.Net+Nieuwsbrief&utm_campaign=4943b2d687-2023_10_16_ouderenzorg-armoede-onderwijs&utm_medium=email&utm_term=0_4943b2d687-\[LIST_EMAIL_ID\]](https://sociaal.net/opinie/kennis-artsen-over-armoede/?utm_source=Sociaal.Net+Nieuwsbrief&utm_campaign=4943b2d687-2023_10_16_ouderenzorg-armoede-onderwijs&utm_medium=email&utm_term=0_4943b2d687-[LIST_EMAIL_ID])

35 https://www.sciensano.be/sites/default/files/project_preventiebarometer_infografiek_gezondheidsvaardigheden.pdf

36 <https://statbel.fgov.be/nl/nieuws/nieuwe-enquete-brengt-eenzaamheid-geluksgevoel-en-tevredenheid-van-de-belgen-kaart>

In de nota 'Prioriteiten op het gebied van maatschappelijke integratie en armoedebestrijding'³⁷ waarin de prioriteiten binnen het Belgische voorzitterschap voor de Raad van de Europese Unie kenbaar gemaakt worden, worden volgende werkgebieden gedefinieerd binnen de Europese kindergarantie:

- Effectieve en gratis toegang tot kwaliteitsonderwijs, inclusief opvang van jonge kinderen, educatieve activiteiten en een gezonde maaltijd elke schooldag
- Effectieve en gratis toegang tot hoogwaardige gezondheidszorg
- Garanderen van toegang tot voldoende en gezonde voeding, met name via de Europese schoolfruit-, groente- en melkregeling
- Effectieve toegang tot adequate huisvesting

Alle bovenstaande maatregelen hebben als doel de mentale weerbaarheid en fysieke gezondheid van kinderen vanop jonge leeftijd te verhogen en geven duidelijk aan hoe gezondheid sterk verweven is met de omstandigheden waarin iemand leeft.

Conclusies bevragingen gezondheid

Gezondheidszorg wordt (te) vaak uitgesteld.

Gezondheidszorg wordt uitgesteld om tal van redenen. De belangrijkste daarbij zijn angst voor de financiële kosten, angst voor stigmatisering en taboe en het niet weten waar men terecht kan. Wanneer het gaat over gezondheidszorg voor de kinderen, geven ouders aan dit niet uit te stellen. Ouders in een financieel kwetsbare situatie worden daardoor extra kwetsbaar.

Een groot gebrek aan gratis of betaalbare geestelijke gezondheidszorg.

Geestelijke gezondheidszorg lijkt steeds meer uit de taboesfeer te komen. Bevraagden benoemen ook regelmatig zelf het belang van een goede geestelijke gezondheid. De koude douche wacht echter wanneer men de stap heeft gezet om hulp in te roepen en men daarna op lange wachtlijsten botst. Een privé psycholoog of therapeut blijft voor velen te duur. De tussenkomsten van de mutualiteit zijn hierin te beperkt. Naast deze zorg, is het belangrijk(-er) in een vroegere fase in te zetten op het versterken van veerkracht, zelfvertrouwen en stimuleren van zelfzorg.

De huisarts speelt een belangrijke rol, maar wordt niet altijd gevonden.

Wanneer de huisarts nauw betrokken is, kan die snel signalen oppikken. Bevraagden met een goed contact met de huisarts geven aan dit heel waardevol te vinden. Huisartsen kennen echter de sociale kaart vaak onvoldoende om gericht te kunnen doorverwijzen. Ook vinden huisartsen het vaak nog moeilijk om gesprekken over de mentale gezondheid of de thuissituatie bij vermoeden van problemen te bevragen. Door personen van buitenlandse herkomst wordt daarnaast ook aangegeven dat ook hier de taal vaak een drempel vormt. Dit maakt zelfs het maken van een afspraak (vaak telefonisch of digitaal) niet evident.

Het wijkgezondheidscentrum als belangrijke gezondheidsspeler.

De meeste bevraagden die het wijkgezondheidscentrum kenden, zijn hier ook al geweest en tevreden van de hulpverlening die ze daar genoten. Het wijkgezondheidscentrum wordt

³⁷ <https://www.mi-is.be/nl/themas/belgische-voorzitterschap-van-de-raad-van-de-eu/prioriteiten>

als laagdrempelig aangevoeld. Het WGC wordt vaak verkozen boven de huisarts en is zo een belangrijke partner om gezondheidssignalen op te vangen en kwetsbare inwoners te informeren.

Gezondheid en levensomstandigheden zijn communicerende vaten.

Een dak boven je hoofd, mensen waarop je kan terugvallen, toegang tot gezonde voeding, tijd en middelen hebben om te kunnen ontspannen in de vrije tijd,... worden allemaal aangegeven als facetten die de gezondheid versterken en mensen veerkracht geven. Gezondheid is, naast een aantal biologische factoren, sterk afhankelijk van omgevingsfactoren en stressoren. Mensen komen vaak in een vicieuze cirkel terecht waarbij hun levensomstandigheden hun gezondheid beïnvloeden en andersom. Dit maakt de gezondheidskloof groot.

Nood aan laagdrempelige zwangerschapsopvolging.

Voor personen in een kwetsbare situatie is de drempel naar zwangerschapsbegeleiding hoog. Mama's geven aan dat de communicatie niet altijd vlot verloopt en er snel een gevoel van veroordeling is. Ouderschap, opvoeding en zwangerschap blijken daarin extra gevoelige thema's. Er is nood aan meer laagdrempelige, gratis (of betaalbare) zwangerschapsopvolging op maat, met respect voor uiteenlopende kwetsbaarheden. Een goed voorbeeld hiervan is 'buddy aan de wieg'³⁸, een buddyproject waarbij studenten vroedkunde gedurende het schooljaar buddy worden van een kwetsbare, zwangere vrouw.

Er is weinig openheid en oog voor verslaving in de gezondheidszorg.

Personen met een verslaving vinden vaak nog moeilijk de weg naar medische zorg. Anderzijds is het "shoppen" bij apothekers door personen met een verslavingsproblematiek wel nog een bestaand probleem. Een bezoek aan het ziekenhuis kan traumatisch zijn, bijvoorbeeld wanneer de verslavingsproblematiek gekend is en daarom enkel hoognodige medische handelingen uitgevoerd worden of patiënten weggestuurd worden. Dit zorgt ervoor dat de drempel voor het zoeken naar hulp groter wordt.

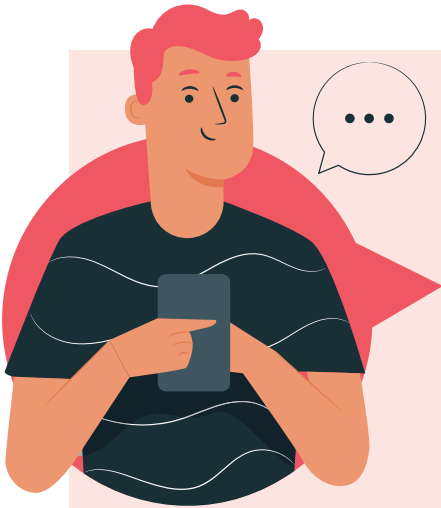
Gezondheidsbeleid gaat hand in hand met sociaal beleid en welzijnsbeleid.

Voor mensen die 'overleven', wordt gezondheid vaak louter curatief. Wanneer er een hoogdringend medisch probleem is, wordt er naar de dokter gegaan. Preventieve zelfzorg en medische controles worden niet als prioriteit gezien. Sport, ontspanning en een gezonde leefomgeving zijn voor heel wat mensen die in armoede leven nog een luxe. Dit maakt hen extra kwetsbaar.

Nood aan duidelijkheid in het gezondheidslandschap.

Gezondheidszorg is vaak heel cultureel bepaald en zeer verschillend. Het landschap betreffende gezondheidszorg in België is zodanig divers, dat het voor heel wat mensen een lange weg is om tot de juiste hulp te komen. Bevraagden geven aan dat de info die in de lessen maatschappelijke oriëntatie gegeven wordt te uitgebreid en te ingewikkeld is. Een duidelijk overzicht van waarmee je waar terecht kan in Herentals en voor welke zaken je een doorverwijzing nodig hebt, zou een heel eind helpen.

38 <https://www.weliswaar.be/buddy-bij-de-wieg>

“

“Gezondheidszorg wordt veel te veel als curatief gezien, er is te weinig oog voor preventie.” - Professional

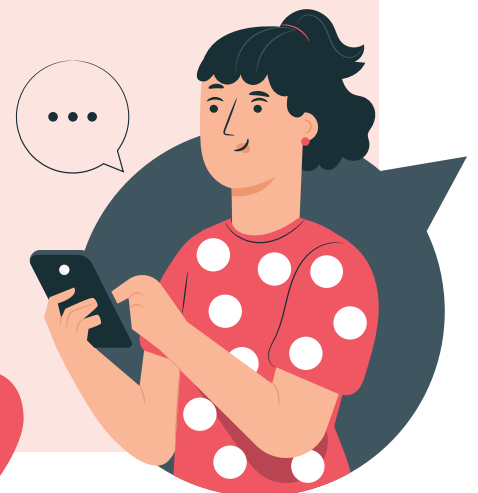
“Als persoon met een verslaving, ben je meteen bang om veroordeeld te worden of niet geholpen te worden wanneer je medische hulp nodig hebt. Je krijgt dan vaak ook geen medicatie.” - Burger

“We moeten mensen uit hun kot krijgen, eenzaamheid is een groot probleem.” - Professional

“Met mijn kinderen ga ik snel naar de dokter. Maar voor mezelf, wacht ik liever af.” - Burger

“Vind nog maar eens een geconventioneerde tandarts in de buurt, daar is geen beginnen aan.” - Professional

“De Belgische taal is niet zo rijk aan emoties. Dat maakt het niet makkelijker hierover te praten.” - Burger

”

Bereikbaarheid van gezondheidszorg is problematisch.

De bereikbaarheid van de gezondheidszorg is een probleem. Dit zowel fysiek als mentaal. Er leven nog heel wat vooroordelen bij medische professionals. Daarnaast is ook de fysieke en telefonische bereikbaarheid van medische instellingen een groot probleem. Bevraagden geven daarbij aan dat de voetpaden in Herentals heel slecht toegankelijk zijn, zeker voor wie moeilijk te been is of zich met een rolstoel dient te verplaatsen. Ook het openbaar vervoer is ontoereikend om vanuit alle delen van Herentals de weg naar bijvoorbeeld het ziekenhuis te vinden. Tot slot geeft men aan dat dokterspraktijken en gespecialiseerde diensten in het ziekenhuis zeer moeilijk telefonisch bereikbaar zijn.

Aanbevelingen

Stad Herentals werkt, samen met partners, aan een integraal armoedebestrijdingsplan met oog voor ziektepreventie en gezondheidspromotie.

Armoede heeft een grote impact op gezondheid en toegang tot gezondheidszorg. Maar al te vaak wordt gezondheidszorg nog uitgesteld omwille van financiële moeilijkheden, angst voor vooroordelen, moeilijke bereikbaarheid of moeilijkheden bij het boeken van een afspraak. Zaken als een gezonde leefomgeving, voldoende ontspanningsmogelijkheden en een sterk sociaal netwerk hebben een positieve impact op gezondheid. Het is daarom belangrijk dat de twee hand in hand gaan.

Stad Herentals werkt samen met de partners van het armoedeoverleg, maar ook bijvoorbeeld 'Herentals aan Z', CGG en de intergemeentelijke preventiewerker aan een integraal armoedebestrijdingsplan met oog voor het verkleinen van de gezondheidskloof. Het project 'mobiele tandartsen' vanuit de sociale dienst, is ook een mooi voorbeeld van het belang van het toegankelijk maken van laagdrempelige gezondheidszorg.

Stad Herentals zet in op bekendmaking van het aanbod gezondheidszorg voor kwetsbare inwoners.

Stad Herentals werkt aan een duidelijk overzicht van de beschikbare gezondheidszorg op het grondgebied, waarvoor je er terecht kan, wie kan ondersteunen bij het maken van een afspraak en of er al dan niet een doorverwijzing nodig is. Psycho-sociale hulpverleners moeten daarnaast goed op de hoogte zijn van de mogelijkheden tot financiële en praktische ondersteuning waarop hun cliënten mogelijks recht hebben, zodat deze drempels kunnen worden verlaagd. Stad Herentals neemt een duidelijk overzicht van gezondheidszorg in België mee op in het aanbod praatcafés.

Stad Herentals ondersteunt in samenwerking met de eerstelijnszone, CAW en andere partners medische professionals in het cultuursensitief en inclusief werken.

Heel wat bevraagden geven aan nog veel vooroordelen te ervaren wanneer ze met medische zorg in contact komen. Uit eerder genoemd onderzoek blijkt ook dat artsen en andere medische professionals het niet evident vinden om gepaste hulp te bieden aan kwetsbare inwoners. Het is belangrijk dat ze de nodige tools mee krijgen om zorg op maat van iedereen te kunnen bieden. De grootste noden die daarbij aangegeven worden zijn: bespreekbaar maken en correct handelen bij verslaving, cultuursensitief werken en communiceren in klare taal, kennis van de sociale kaart om correct te kunnen doorverwijzen. In samenwerking met de eerstelijnszone en andere partners bekijkt stad Herentals hoe medische professionals hierin ondersteund kunnen worden.

Een goed voorbeeld hiervan is het preventieve werk door het team drughulp van CAW. Zij bieden vorming aan voor intermediairs, leerkrachten, medische professionals,... de vraag naar deze vormen stijgt steeds meer en wordt positief onthaald. Ook ervaringsdragers die als professional actief zijn op het grondgebied, trachten al actief linken te leggen met de medische sector om te sensibiliseren omtrent verslavingszorg. Het netwerk van Herentals aan Z, dat mee getrokken wordt door een aantal artsen, kan een katalysator zijn in verdere samenwerking.

Stad Herentals onderzoekt de mogelijkheid tot het uitbreiden van Huis van het Kind met laagdrempelige spreekuren, toegankelijk voor kwetsbare mama's.

Laagdrempelige inloophuizen worden positief onthaald. Zo is het wijkgezondheidscentrum bij velen al gekend. Mensen voelen zich hier goed. Voor perinatale begeleiding wordt dit aanbod nog gemist in de regio. Een goed voorbeeld hiervan is HVHK Antwerpen, waar er ingezet wordt op (gratis) spreekuur, maar ook op buddywerkingen in samenwerking met hogescholen die opleidingen vroedkunde aanbieden.

Stad Herentals verduurzaamt en verbreedt de drughulpverlening in samenwerking met CAW de Kempen en de verslavingskoepel.

Stad Herentals wordt, net als andere steden, geconfronteerd met een grote verslavingsproblematiek. Verslaving heeft een grote impact op alle levensdomeinen. Een traject binnen drughulpverlening gaat daarom veel breder dan enkel de focus op het gezondheidsaspect van verslaving. Het begeleiden van zo'n traject vraagt verregaande expertise die onmogelijk kan worden opgebouwd vanuit een éénmansfunctie binnen het lokale bestuur ten opzichte van het inbedden van deze hulpverlener binnen de expertise van het CAW.

Daarnaast wordt niet enkel drugsverslaving door team DH1 (drughulp 1e lijn) opgenomen. Ook vragen rond alcoholverslaving en bijvoorbeeld gameverslaving komen hier terecht. Er is vaak sprake van een multiproblematiek en dus ook een integrale begeleiding die de cliënt versterkt in diens zelfredzaamheid op alle levensdomeinen. Daarnaast werkt het team DH1 sterk preventief. Dit doen ze door het aanbieden van vormen aan partners, sensibilisering bij jeugdpartners, sensibilisering bij gezondheidspartners en sensibilisering op scholen en aan ouders. De naam 'drughulpverlening' dekt dus al lang niet meer de hele lading. Het is belangrijk deze te 'rebranden' in samenspraak met CAW, zodat cliënten niet bevooroordeeld de eerste stap dienen te zetten naar deze werking. Daarnaast is het belangrijk de middelen voor deze samenwerking te verduurzamen bij het uitdoven van de subsidie vanuit het strategisch veiligheids- en preventieplan.

Tot slot biedt de verslavingskoepel in Herentals, met ondersteuning van de stad, ook een groepsgericht aanbod aan. Deze groepsbijeenkomsten tellen van bij de start een groot succes. Het is belangrijk naast individuele begeleiding ook dit lotgenotencontact te blijven faciliteren.

Stad Herentals communiceert breed over de mogelijkheden tot financiële ondersteuning door de sociale dienst voor medische kosten.

Hoewel de sociale dienst regelmatig financiële steun uitreikt voor medische bijstand en farmaceutische kosten, is deze steun nog weinig gekend. Niet enkel voor het gezondheidsluik is het belangrijk dat de gevarieerde mogelijkheden aan hulpverlening vanuit de sociale dienst ruimer gecommuniceerd worden. Eerstelijns werkers en brugfiguren zijn er onvoldoende

op de hoogte van de ondersteuningsmogelijkheden, waardoor deze onderbenut blijven. De drempel voor een eerste afspraak bij een sociale dienst van het OCMW blijft voor velen immers hoog.

Stad Herentals blijft, in samenwerking met partners, inzetten op het stimuleren van ontmoeting, het kleine helpen en initiatieven die de veerkracht van inwoners kan versterken.

De wachtlijsten voor geestelijke gezondheidszorg blijven lang. Bevraagden geven aan zoveel mogelijk beroep te doen op hun netwerk om hun weg te vinden binnen het gezondheidslandschap. Eenzaamheid komt het vaakst voor bij personen die langdurig ziek zijn. Dit zijn allen zorgwekkende signalen die aangeven dat de collectieve veerkracht onder druk staat. Het belang van een sociaal netwerk, steunfiguren, doorbreken van sociaal isolement, maar ook het kunnen terugvallen op iemand voor praktische ondersteuning, is noodzakelijk om iedereen gelijke toegang tot een gezond bestaan te kunnen bieden.

Stad Herentals voorziet in voldoende laagdrempelige en gratis beweegmogelijkheden voor haar inwoners.

'Stilzitten is het nieuwe roken.' Voor heel wat mensen is de stap naar het sporten één die te groot is. Omwille van een slechte gezondheid, omwille van bereikbaarheid, omwille van betaalbaarheid, omwille van angst voor vooroordelen,... Het voorzien van laagdrempelige beweegmogelijkheden in de openbare ruimte kan hiertoe de drempel verlagen. De sportdienst onderzoekt de mogelijkheden tot het inrichten van meer 'openbare' sport- en beweegtoestellen die het sporten en bewegen in de openbare ruimte stimuleren. De bewegecoaches binnen het project 'bewegen op verwijzing' kunnen ondersteunen in het gebruik en bekendmaking van deze beweegkansen.

Stad Herentals blijft inzetten op gezonde en gevarieerde voeding voor iedereen, in samenwerking met partners.

Gezonde en gevarieerde voeding blijft voor velen onbetaalbaar. Stad Herentals zet zelf in op voedselhulp met de Cirkel-Shop, waar personen met een UiTPAS met kansentarifief terecht kunnen voor betaalbare voeding. De Cirkel-Shop is verbonden met ontmoetingsruimte de Cirkel en digipunt 't peeseeke. E-inclusie, ontmoeting en gezondheid kruisen elkaar hier op dezelfde sociale campus. Ook de activiteiten van Huis van het Kind gaan op deze site door. De Cirkel-Shop kent een groot bereik, toch vinden nog steeds veel rechthebbenden niet de weg. Ook hier spelen vaak praktische bekommernissen mee. Vooral bereikbaarheid is een groot probleem voor zij die in de deelgemeenten wonen.

Om een stap verder te gaan in het aanbieden van gezonde voeding, onderzoekt stad Herentals in samenwerking met andere partners vanuit 'Herentals aan Z' innovatieve modellen in de voedselhulp. Goede praktijken die voor Herentals verder onderzocht kunnen worden is het inzetten van voedselhulp ter bestrijding van lege brooddozen. Het samen koken en samen eten verbindt. Stad Herentals onderzoekt samen met de partners van Herentals aan Z en 'translab K' hoe voedseloverschotten verder kunnen worden ingezet om ontmoeting te stimuleren die de veerkracht van individuele inwoners kan verhogen.

Stad Herentals zet in op een mobiliteitsplan met voldoende oog voor toegankelijke voet- en fietspaden.

Laagdrempelig bewegen is niet alleen goed voor de gezondheid. Het promoten van het STOP-principe (stappen, trappen, openbaar vervoer, parkeren) draagt daarbij ook toe aan een gezonder leefklimaat. De fiets- en wandelinfrastructuur laat, voornamelijk in het centrum, nog

ten wensen over. Dit maakt dat het voor personen die moeilijker te been zijn zeer uitdagend wordt om zich te voet of met de fiets te verplaatsen. Ook voor rolstoelgebruikers is het zeer moeilijk om zich veilig te verplaatsen. Het fiets- en voetgangerstoegankelijk maken van de regio moet daarom een prioriteit zijn.

Stad Herentals blijft in overleg met De Lijn over een dekkend vervoersplan dat de belangrijkste sociale sites en medische instellingen vlot bereikbaar maakt.

Het nieuwe vervoersplan van de lijn maakt het voor veel inwoners nog moeilijker dan voorheen om zich met het openbaar vervoer te verplaatsen. Belangrijke sites, zoals de campus Spiegelfabriek waar onder andere de Cirkel-Shop gehuisvest is, zijn op dit moment niet langer bereikbaar met het openbaar vervoer. De doelgroep die met deze initiatieven beoogd wordt, beschikt meestal niet over een eigen wagen. Doordat het openbaar vervoer ontoereikend is, wordt het voor velen onmogelijk om hiervan gebruik te maken.

Slot- en dankwoord

Gedurende het jaar 2023 dompelden de medewerkers van dienst gelijke kansen zich, samen met tal van partners en burgers, onder in vijf thema's; samenleven, opgroeien, vrijetijdsparticipatie, gezondheid en e-inclusie. Dit met als doel woorden te geven achter de cijfers en samen op zoek te gaan naar manieren om gelijke kansen in Herentals te verhogen. We vinden het als team gelijke kansen immers noodzakelijk dat ook zij die in traditionele bevragingen vaak ontbreken, gehoord worden.

Belangrijke conclusie uit deze bevragingen is dat er nog heel wat werk op de plank ligt om gelijke kansen voor alle inwoners te garanderen, maar ook dat we daar niet alleen voor staan. Tal van partners en burgers staan klaar om bij te dragen aan een positief verhaal en daarvan moet zoveel mogelijk gebruik gemaakt worden.

Uit deze bevragingen van zowel professionele partners als inwoners van Herentals, stroomden een aantal aanbevelingen voor een nieuwe legislatuur. De dienst gelijke kansen gebruikt deze nota als basis voor het vormgeven van haar nieuwe prioriteiten, samen met de volgende bestuursploeg.

De medewerkers van de dienst gelijke kansen willen daarbij iedereen bedanken die deze kans voor het versterken van een warm Herentals met gelijke kansen voor iedereen mee heeft waargemaakt:

- Jo Spiessens, participatieambtenaar stad Herentals
- De vrijetijdsdiensten: sport, cultuur, bib, jeugd, verenigingen en evenementen
- Sector burger en samenleving: sociale dienst, onthaal en burgerzaken, dienst activering, dienst kinderopvang en lokaal dienstencentrum Convent2
- Klankbordgroep e-inclusie Neteland
- De eerstelijnszone
- De mutualiteiten
- CAW de Kempen
- Ligo
- CVO Hik
- Het agentschap integratie en inburgering
- VZW de fakkel
- VZW de dorpel
- Arktos
- De Herentalse basis- en secundaire scholen
- Okan school
- Femma Herentals
- Huis Van Het Kind Middenkempen
- VZW den Brand

Daarnaast willen we vooral alle burgers heel speciaal bedanken die deelnamen aan een interview of focusgroep en dat deden met een constructieve insteek en het oog op de toekomst.

Al deze waardevolle input biedt een bron van inspiratie om verder te bouwen aan een warme stad die oog heeft voor de noden van al haar inwoners en die steeds open staat om hierover in gesprek te gaan. We hopen dat deze inspiratie ook haar ingang kan vinden bij partners en (kandidaat-)bestuurders en dat zij, samen met ons, een prioriteit willen maken van gelijke kansen voor iedereen!

Team gelijke kansen stad Herentals

Bijlage 1

Personas

Om meer inzicht te krijgen in de profielen van de inwoners die werden bevroegd, maakte de dienst gelijke kansen een aantal personas op. Personas zijn een fictieve weergave van een persoon die een groep van mensen vertegenwoordigt.

Zeynep

Geen taalkennis ————— Goede taalkennis
Digibeeet ————— Digivaardig
Niet mobiel ————— Mobiel
Financieel niet zelfredzaam ————— Financieel zelfredzaam
Fysiek ongezond ————— Fysiek gezond
Niet geschoold ————— Hooggeschoold
Zonder werk ————— Stabiel werk
Geen sociaal netwerk ————— Groot sociaal netwerk
Afhankelijk van anderen ————— Zelfstandig
Psychisch ongezond ————— Psychisch gezond

Wat doe ik: Studies bachelordiploma
Leeftijd: 21
Gezinssituatie: Oudste dochter (2 kleine broers + 2 kleine zussen)
Herkomst: Turkije
Nationaliteit: Belg
Gender: Cisvrouw
Oriëntatie: Heteroseksueel
Mijn verhaal: Mijn ouders zijn voor mijn geboorte naar België gekomen, ik ben in Herentals geboren. Wij hadden heel wat drempels te overwinnen in begin. Ons maatschappelijk werker heeft ons veel geholpen maar toch bleef het zoeken. In Herentals is er veel aanbod maar je moet het ook kennen en vinden. Mijn ouders zijn voor ons naar hier gekomen, zij pushen dan ook heel erg om ons uiterste best te doen. Soms is dat heel veel druk op mijn schouders. Voor mij opkomen vind ik soms wat moeilijk omdat ik vaak in de minderheid ben in groepen bijvoorbeeld op school.
Interesses: met vrienden afspreken, sociale media
Nood aan: Zelfstandig in het leven staan
Mijn wens: Ik wens dat diversiteit binnenkort als normaal aangezien wordt.

Herentals

Carolina

Geen taalkennis ————— Goede taalkennis
Digibeeet ————— Digivaardig
Niet mobiel ————— Mobiel
Financieel niet zelfredzaam ————— Financieel zelfredzaam
Fysiek ongezond ————— Fysiek gezond
Niet geschoold ————— Hooggeschoold
Zonder werk ————— Stabiel werk
Geen sociaal netwerk ————— Groot sociaal netwerk
Afhankelijk van anderen ————— Zelfstandig
Psychisch ongezond ————— Psychisch gezond

Wat doe ik: Werken bij een poetsbureau en CVO avondcursus Nederlands
Leeftijd: 36
Gezinssituatie: Getrouwd, 1 kind (10 jaar)
Herkomst: Ecuador
Nationaliteit: Spaans
Gender: Cisvrouw
Oriëntatie: Heteroseksueel
Mijn verhaal: Ik woon samen met mijn gezin in Noorderwijk. Mijn man is Belg maar ook niet van Herentals afkomstig. Ik heb een Bachelor maar deze is niet herkend, ik werk nu als poetsvrouw. Door mijn werk en school, ben ik heel moe. Ik heb een groot spaanstalig netwerk. Zij helpen mij heel veel, ik mis contact met Belgen om beter te kunnen inburgeren.
Interesses: Dansen, koken, met vrienden afspreken
Nood aan: Job perspectief, diverser netwerk
Mijn wens: Mij thuis voelen in Herentals

Herentals

Maarten

Wat doe ik: Thuis door ziekte, vrijwilligerswerk in beperkte mate

Leeftijd: 44

Gezinssituatie: nieuw samengesteld gezin

Herkomst: België

Nationaliteit: Belgisch

Gender: Cisman

Oriëntatie: Heteroseksueel

Mijn verhaal: Ik woon samen met mijn 5 tienerdochters, ik ben recent uit elkaar met hun moeder. De kinderen puberen en ik doe mijn best daar goed mee om te gaan maar het loopt vaak erg moeilijk en dan ontstaat er ruzie. Ook met mijn ex-partner is er vaak ruzie. Er zijn al veel hulpverleners in ons gezin geweest maar ik kan niet goed volgen wie wat komt doen of waarom.

Interesses: Vissen, op café gaan

Nood aan: Begrip

Mijn wens: Dat de kinderen goed terecht komen

Herentals

Lisse

Wat doe ik: onthaalmedewerker (voltijds)

Leeftijd: 31 jaar

Gezinssituatie: Alleenstaand

Herkomst: België

Nationaliteit: Belgisch

Gender: Cisgender

Oriëntatie: Panseksueel

Mijn verhaal: Ik woon al heel mijn leven in Herentals en kamp sinds mijn puberteit met een verslavingsproblematiek. Ik ben in begeleiding bij het MSOC. Door mijn verslaving vind ik het moeilijk om vriendschappen te onderhouden en contact te leggen met nieuwe mensen. Mijn netwerk bestaat voornamelijk uit hulpverleners en andere gebruikers.

Interesses: Gamers, tv kijken, sociale media.

Nood aan: Begripvolle medische hulp en een steunend netwerk

Mijn wens: Een groot sociaal netwerk, mensen om me heen die me steunen.

Herentals

Joeri

Wat doe ik: verblijvend in een instelling.
Leeftijd: 18 jaar
Gezinssituatie: Woont thuis bij moeder in het weekend, door de week in een instelling.
Herkomst: België
Nationaliteit: Belgisch
Gender: Cisman
Oriëntatie: Heteroseksueel
Mijn verhaal: Ik heb een mentale en fysieke beperking. Hierdoor kan ik niet werken en ook niet deelnemen aan het reguliere onderwijs. In de instelling waar ik nu zit zorgen ze voor een zinnvolle dagbesteding. Hier heb ik mijn vrienden en begeleiding, wat ik heel fijn vind. In het weekend heb ik enkel mijn mama. Door mijn beperkingen is het moeilijk voor mij om deel te nemen aan vrijetijdsactiviteiten.
Interesses: Gamen, mijn vrienden
Nood aan: Ondersteuning om mijn levenspad te vinden
Mijn wens: Deel kunnen nemen aan activiteiten.

Herentals

Paul

Wat doe ik: Vaste job bij een IT firma
Leeftijd: 32
Gezinssituatie: In een relatie
Herkomst: België
Nationaliteit: Belgisch
Gender: Cisman
Oriëntatie: Homosexueel
Mijn verhaal: Ik woon al heel mijn leven in Herentals, ik werk er ook. Mijn sociaal leven speelt zich af in Antwerpen of in Nederland. Ik vind daar meer aansluiting en meer aanvaarding. In Herentals zijn er weinig ontmoetingsplekken of activiteiten voor mensen die zich identificeren als LGBTQIA+.
Interesses: Gitaar spelen, koken, sport kijken.
Nood aan: 30'ers uit Herentals leren kennen die ook LGBTQIA+ zijn.
Mijn wens: Ik wil mezelf kunnen zijn in Herentals zonder mezelf ongemakkelijk te voelen.

Herentals

Rita

Wat doe ik: Thuis door ziekte
Leeftijd: 56
Gezinssituatie: Alleenstaande, volwassen dochter
Herkomst: België
Nationaliteit: Belgisch
Gender: Cisvrouw
Oriëntatie: Heterosexueel
Mijn verhaal: Door ziekte moest ik stoppen met werken en krijg nu een invaliditeitsuitkering. Ik woon in het centrum van Herentals maar hou niet van de drukte van de stad. Ik kan hier onvoldoende tot rust komen. Door mijn ziekte leg ik heel moeilijk contact met anderen. Mijn teruggetrokkenheid en pessimisme stoot mensen af. Ik zou graag meer mensen leren kennen en een klein netwerk opbouwen. Ik heb vrijwilligerswerk geprobeerd maar heb het gevoel dat ik daar meer een last ben. Mijn dochter woont in Hasselt, zij komt niet vaak op bezoek.
Interesses: Gezellig een koffie drinken, spelletjes spelen
Nood aan: Netwerk, begeleiding
Mijn wens: Een klein netwerk op te bouwen.

Herentals

Maria

Wat doe ik: Gepensioneerd
Leeftijd: 72
Gezinssituatie: Gehuwd, 3 volwassen kinderen
Herkomst: België
Nationaliteit: Belgisch
Gender: Cisvrouw
Oriëntatie: Heterosexueel
Mijn verhaal: Ook al heb ik mijn familie, soms voel ik mij wat eenzaam. Ik heb van mijn kleinkinderen een smartphone cadeau gekregen om met hun te bellen maar ik weet niet hoe die werkt.
Interesses: TV kijken, handwerk, de kleinkinderen opvangen
Nood aan: Sociaal contact buiten de familie
Mijn wens: Minder afhankelijk zijn van mijn kinderen en nieuwe mensen leren kennen. Ik wil nog nuttig kunnen zijn.

Herentals

Ama

Wat doe ik: Ik ben huismoeder, ik neem deel aan Moedertaal (Ligo)

Leeftijd: 33 jaar

Gezinssituatie: Alleenstaande, 5 kinderen (18 maanden, 4, 6, 8, 13 jaar)

Herkomst: Ghana

Nationaliteit: Vluchteling

Gender: Cisvrouw

Oriëntatie: Heteroseksueel

Mijn verhaal: Ik ben met mijn kinderen via hervestiging naar België gekomen. Ik ben nooit naar school gegaan, nu leer ik Nederlands bij Moedertaal. Behalve mijn OCMW assistente ken ik hier niemand.

Interesses: Hier heb ik niet veel tijd voor.

Nood aan: Hulp met alle administratie

Mijn wens: Ik wil Nederlands leren praten en een deeltijdse job vinden, als mijn kinderen allemaal naar de kinderopvang en school kunnen.

Herentals

Ibrahim

Wat doe ik: Interim werk (in shiften), moeilijk vast werk

Leeftijd: 38 jaar

Gezinssituatie: Getrouwd, 3 kinderen - in thuisland, gezinshereniging lopend

Herkomst: Syrië

Nationaliteit: Erkend vluchteling

Gender: Cisman

Oriëntatie: Heteroseksueel

Mijn verhaal: Ik woon sinds 2,5 jaar in een kleine studio in Herentals. Ik ben 5 jaar geleden uit mijn land gevlucht, ik heb mijn familie moeten achterlaten. Ik heb wat contacten met andere Marokkaanse mannen maar voel mij soms eenzaam. Gelukkig kan ik inkopen doen bij de Cirkel-Shop.

Interesses: Muziek, voetbal

Nood aan: Een vaste job en een stabiel inkomen.

Mijn wens: Mijn familie zo snel mogelijk terug te zien.

Herentals

Op weg naar gelijke kansen in Herentals